

ZEMĚDĚLSKÁ PÔDOHOSPODÁRSKA ŠKOLA

1 září 2011
74. ročník

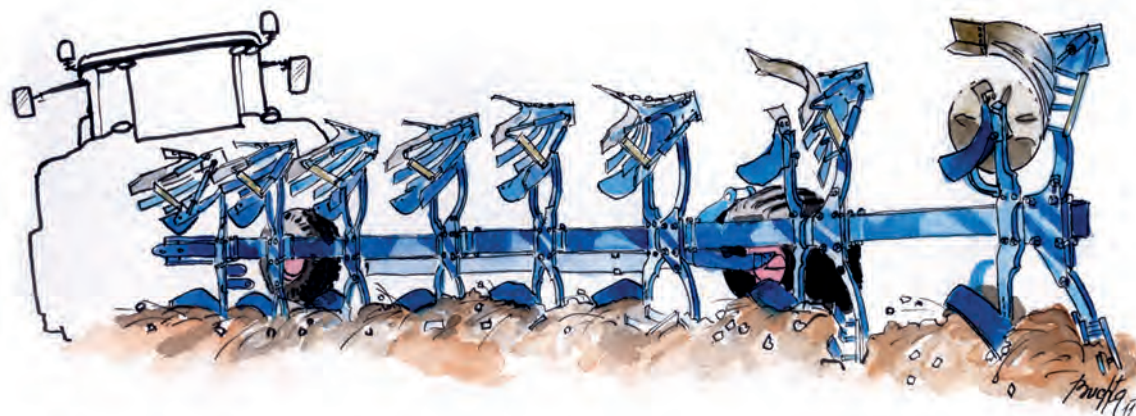
Restart odborného školství

Za praxí po Evropě

Učebna v přírodě

Program rozvoja
vidieka SR

Ruchadlo

Informace o vzdělávání, poradenství a rozvoji venkova
Informácie o vzdelávaní, poradenstve a rozvoji vidieka

ÚSPĚŠNÁ ŠKOLA V HORKÁCH NAD JIZEROU str. 2

LIDOVÉ TRADICE ČESKÉHO VENKOVA str. 6

ZA PRAXÍ PO EVROPĚ – STÁŽE ŽÁKŮ VETERINÁRNÍ ŠKOLY str. 14

RESTART ODBORNÉHO ŠKOLSTVÍ

V budově Střední odborné školy stavební a zahradnické na pražském Jarově se 9. června 2011 uskutečnila zahajovací konference na téma budoucnosti odborného školství. Vedle zástupců ministerstva školství v čele s ministrem Josefem Dobešem se jí zúčastnili ředitelé škol, členové školských asociací a krajských reprezentací.

„Když jsem před deseti měsíci usedl do ministerského křesla, zjistil jsem, že je bezpodmínečně nutné vrátit upadajícímu českému odbornému školství jeho kredit. Porevoluční tendence totiž byla vzdělávací systém maximálně zevšeobecnovat a dodnes zaznívají názory, že odbornost je třeba získávat až na vysoké škole. Zásadně s tímto názorem nesouhlasím a prosazuji, aby žáci procházeli odbornou přípravou nejpozději od ukončení základní školy,“ uvedl konferenci ministr JOSEF DOBEŠ.

Podle jeho náměstka již pracovníci ministerstva připravili několik kroků, které právě v rámci konferenci představí odborné veřejnosti a které v praxi povedou ke zkvalitnění odborného školství a ve svém důsledku také k jeho zatraktivnění. „Zaměstnavatelé již dnes narážejí na problém nedostatku erudovaných odborníků. Naše školství je nedokáže v odpovídající míře vychovat. Učební obory ztrácejí na přitažlivosti a maturanti si raději vybírají gymnázia.

Takový trend je třeba změnit ve prospěch odborných škol,“ řekl ministrův náměstek pro regionální školství LADISLAV NĚMEC. Podle něho se řešení skrývá za změnou financování regionálního školství v podobě jiného nastavení normativů, úprave legislativy, podpory řemesel a odborného školství obecně, ale také v rozšíření spolupráce se sociálními partnery. Těmi jsou zejména zaměstnavatelé a profesní organizace, které jsou schopné definovat aktuální potřeby pracovního trhu a tím zvýšit možnost uplatnění absolventů.

„Je třeba říci, že díky přístupu předchozích ministrů školství přistupujeme k restartu odborného vzdělávání deset minut po dvanácté. Když ale nezačneme hned něco dělat, může být ohrožena konkurenceschopnost České republiky,“ shrnul problematiku ministr Dobeš.

Jeho slova potvrdil například ZDENĚK VRŠNÍK z Hospodářské komory České republiky: „Již dnes může dojít k ohrožení realizovaných investic na českém území. Firmám chybí kvalifikované pracovní síly, což omezuje další rozvoj společností. Proto lze představené kroky ministerstva jen přivítat a věřit, že do praxe budou zavedeny co nejdříve.“

Vedle prezentovaných kroků ministerstva byl na konferenci vyzdvížen také pozitivní efekt jednotné závěrečné zkoušky. Na rozdíl od maturit vzešla myšlenka zespoda, přímo od škol a na základě dobrovolné spolupráce. „To je beze sporu chválné. Pro odborné školství se jedná o další přínos, který pomůže zvýšit atraktivnost řemesel,“ uzavřel ministr.

V pořádání konferencí na téma budoucnosti odborného školství hodlá ministerstvo pokračovat i nadále. Smyslem je nejen vyvolat diskusi nad zásadními tématy, ale také získat zpětnou vazbu přímo ze škol i od sociálních partnerů. Bez vzájemné spolupráce se totiž zásadní restart odborného vzdělávání neobejde.

Tisková zpráva MŠMT

Další informace k tomuto tématu přineseme v říjnovém čísle Zemědělské školy.

ÚSPĚŠNÁ ŠKOLA V HORKÁCH NAD JIZEROU

Před 60 lety vznikla v prostorách barokního záměčku v Horkách, v obci na pravém břehu řeky Jizery mezi Benátkami nad Jizerou a Mladou Boleslaví, Zemědělská učňovská škola...

Současná Střední odborná škola a Střední odborné učiliště v Horkách nad Jizerou není mezi našimi školami ani mezi našimi čtenáři neznámým pojmem. Naposledy jsme se o horeckých aktivitách zmiňovali v červnovém čísle, kde jsme psali o zemědělské soutěži, kterou škola pořádala v rámci grantového projektu. Pozvaní hosté se tehdy měli možnost seznámit nejenom s vydařenou soutěží, ale v doprovodu ředitele školy Ing. Vratislava Moravy i se školou samotnou a s mnohými jejími činnostmi.

Střední škola v Horkách nad Jizerou je státní škola s více-
stupňovým vzděláním se zaměřením na gastronomii, cestovní
ruch a zemědělství. Do současné podoby regionální školy
se transformovala v letech 1990–1995 z ryze zemědělského
učiliště s úzce zaměřenými učebními obory pro zemědělskou
velkovýrobu. Počet žáků postupně narůstal na současných 400
a ti si po absolvování základní školy mohou vybrat ze čtyřle-
tých studijních oborů – Gastronomie, Cestovní ruch, z tříle-
tých učebních oborů – Cukrář, Kuchař-číšník, Provoz služeb,
Zemědělec-farmář a po vyučení i ze studijních nástavbových
oborů – Podnikání, Společné stravování.

Koncepce rozvoje školy a její transformace na regionální
školu byla vytvořena v souladu se záměry zaměstnavatelské
a podnikatelské sféry, úřadu práce a zřizovatele, zájmu žáků
a rodičů. Skladba oborů na škole byla volena tak, aby jednot-
livé obory spolu vzájemně souvisely, na sebe navazovaly a vy-
tvářely tak jednotný samostatný celek. Všechny obory souvisí
přímo či nepřímo s rozvojem venkova. V regionu se rozvíjí sfé-
ra služeb, je stálá potřeba pracovníků zejména oboru Kuchař-
číšník, výuka v oboru Cukrář je rozšířena o tematické celky

pekařství a tím je umožněna univerzálnější volba uplatnění
absolventů na trhu práce. Mladoboleslavsko je tradiční země-
dělskou výrobní oblastí s intenzivním zemědělstvím, a proto
široce koncipované zemědělské obory nabízejí svým absolven-
tům všestranné uplatnění.

Snahou všech učitelů, mistrů a zaměstnanců školy je vy-
tvořit pro své žáky neanonymní, příjemné prostředí s dob-
rými mezilidskými vztahy, ale přitom s vysokými nároky na
studijní, výchovné a pracovní výsledky. Praktické vyučování
v duchu týmové spolupráce žáci vykonávají na konkrétních
činnostech při produktivní práci a v úzké součinnosti s vybra-
nými partnery.

Kvalitně zejména prakticky připravení žáci pak mohou dob-
ře reprezentovat české školství také v zahraničí. Škola se snaží
umožnit maximálnímu počtu žáků absolvovat část profesní
přípravy na zahraničních stážích. Trvale spolupracuje s part-
nerskými školami, podnikateli a státní správou a samosprávou
v Rakousku, SRN, na Slovensku a v Itálii. Žáci absolvují praxe
též ve Španělsku a na Kypru. Zapojení školy v mezinárodní
spolupráci je v rámci programu EU Leonardo da Vinci, pro-
gramu Fondu budoucnosti Tandem a v rámci recipročních
vztahů. (Za předkládané projekty byla škola ohodnocena Pe-
četí kvality a v r. 2005 Evropskou cenou kvality, předanou
škole v Oslo.)

Ani mimo vyučování nemusí nikdo zahálet. I v malé obci
nabízí škola žákům velké množství zájmových aktivit, které
mohou rozvíjet na nejrůznějších soutěžích, prezentovat na vý-
stavách i akcích pro širokou veřejnost. Oblíbené jsou např.
národní i mezinárodní soutěže Gastro, Junior Carving Cup

(soutěže ve vyřezávání zeleniny a ovoce), Zámecká stuha (aranžérská a gastronomická soutěž), barmanská soutěž The SoCo Challenge, soutěž Horecká mísa – určená pro kuchaře a číšníky, gastronomická soutěž O pohár blanických rytířů, ale i sportovní činnosti – např. turnaje ve florbalu, a soutěže v cizích jazycích. A koncem školního roku se žáci představí už tradičně v populárním Horkyfestu s volbou MISS a Gentleman školy, v přátelských sportovních utkáních, při módní přehlídce a nejrůznějších uměleckých i odborných aktivitách.

Horecká škola přikládá velkou váhu i celoživotnímu vzdělávání. V nabídce vzdělávání dospělých jsou kurzy, rekvalifikační vzdělávací programy v povolených oborech, semináře, a to pro jednotlivce i firmy, v celé široké škále školního odborného zaměření. Škola kromě toho úspěšně provozuje i doplňkové činnosti, zejména hostinskou činnost, poskytuje ubytování, silniční motorovou dopravu osob, pořádá dětské rekreační a vzdělávací akce, kurzy a přednášky. I část těchto doplňkových činností slouží k rozvoji dovedností a návyků žáků a k poznání reálných provozních podmínek.

A co říci na závěr? Při listování pěkného školního časopisu SOUHRA, který v Horkách nad Jizerou vychází už přes 10 let, mě hned zaujala úvodní slova pana ředitele Ing. Moravy. Co při jeho práci mu v posledních letech udělalo největší radost? „...že jsme nabídli tak obrovskému množství našich žáků příležitost – příležitost i těm z nejmenších vesniček vyjet na zahraniční stáž k moři či do hor, možnost vařit či obsluhovat na Pražském hradě, šanci získat řidičské průkazy, absolvovat různé kurzy, realizovat se v zájmové a sportovní činnosti... Usilujeme o školu, kde svůj pocit úspěchu může zažít každý žák. Úspěchem ale nemusí být zlatá medaile na soutěži či vyznamenání na vysvědčení, úspěšný žák je i ten, který se naučil základní vědomosti a dovednosti, dodržuje pravidla a respektuje druhé, má pocit dobré seberealizace, váží si starších, je slušným člověkem...“

A co vzkazuje svým mladším spolužákům jedna úspěšná absolventka? „Přeji všem, ať dělají, co je baví, co mohou a hlavně na plný plyn. Ať jsou v životě úspěšní a spokojení jako já.“

akr

ZEMĚDĚLSKÉ ŠKOLY SPOLUPRACUJÍ A NEJSOU NA TO SAMY

Výkonná rada Asociace vzdělávacích zařízení pro rozvoj venkovského prostoru se po dvou měsících (od březnové schůzky) opět sešla ke svému jednání. Příjemné zázemí v polovině června poskytla Střední škola zemědělská a Vyšší odborná škola Chrudim – škola, kde se příští podzim uskuteční odborný seminář ke středoškolskému zemědělskému vzdělávání (u příležitosti 150 let existence nejstarší rolnické školy s českým vyučovacím jazykem).

Po uvítání předsedou Asociace Mgr. Březinou a Ing. Valáškem, ředitelem chrudimské školy, začal program tradičně vystoupením hostů.

ING. GOČÁLOVÁ (oddělení vzdělávání MZe) informovala o konferenci k odbornému vzdělání, pořádanou ministerstvem školství (tiskovou zprávu z konference přinášíme v samostatném článku). Hovořilo se na ní mj. o zjednodušení legislativy v oblasti vzdělávání, o maturitách... Ke kvalitě odborného vzdělávání se připravuje mezirezortní schůzka. Jednání na úrovni ředitelů v oblasti odborného vzdělávání se za ministerstvo zemědělství zúčastní Mgr. Martin Štoll a za ministerstvo školství Ing. Bc. Petr Bannert. Podle výsledků jednání bude MZe ve spolupráci s Asociací pokračovat v přípravě koncepce zemědělského vzdělávání. I méně příjemné věci musí rezort řešit. Na ministerstvo zemědělství byla doručena stížnost od Asociace zahradnických společenstev k úrovni zahradnického

školství. Zahradnický obor se vyučuje na téměř 70 školách, je třeba zjistit jejich kvalitu, a proto se koncem června na MZe uskuteční jednání se zástupcem Asociace zahradnických společenstev ohledně jejich nespokojenosti s částí absolventů zahradnických škol.

Stálý zájem je o Školní závody, v letošním roce bylo podáno 103 žádostí o finanční podporu z dotačního programu 9. E. – Školní závody. Oproti r. 2010 je ale k dispozici jen polovina finančních prostředků a bude se proto snižovat hodinová sazba za „žákohodinu“. Na webových stránkách MŠMT jsou vypsány dotační programy pro střední školy: <http://www.msmt.cz/strukturalni-fondy/eu-penize-skolam/eu-penize-strednim-skolam>

Školy mají nejrůznější vzdělávací aktivity. K pořádání kurzu odborné způsobilosti bylo pověřeno 21 škol. Pověřené subjekty

jsou informovány o obsahu kurzu, mají vzor osvědčení a informace o podávání hlášení Státní rostlinolékařské správy (SRS) o absolventech kurzu. SRS provedla přípravný kurz, ale nedostatek informací o nových legislativních opatřeních v oblasti kurzů ochrany rostlin chce ministerstvo zemědělství do konce r. 2011 řešit setkáním a proškolením zástupců pověřených škol.

Prostřednictvím **ING. HUSOVÉ** se všichni přítomní dozvěděli novinky a informace z Národního ústavu odborného vzdělávání (NÚOV). Od 1. 7. 2011 nese název Národní ústav pro vzdělávání a slouží jako školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků. Ministerstvo školství zřídilo tento ústav sloučením NÚOV s Výzkumným ústavem pedagogickým v Praze a Institutem pedagogicko-psychologického poradenství. Nové pracoviště řeší otázky předškolního, základního, středního a vyššího odborného vzdělávání, včetně vzdělávání uměleckého a jazykového, zabývá se také poskytováním poradenských služeb ve školách. Ředitelem se stal RNDr. Miroslav Procházka, CSc., sídlo zůstává v Praze-Hostivaři.

V rámci projektu Nová závěrečná zkouška prováděli pracovníci NÚOV po dohodě s vedením školy monitoring závěrečných zkoušek, které v červnu na školách probíhaly. Projekt pomoci školám k moderní výuce Kurikulum S bude ukončen r. 2012. Návrh profilové maturitní zkoušky obor Agropodnikání bude zpracován spolu s dalšími obory (celkem 8) formou příruček, které nabídnou školám jako doporučení k realizaci (pilotní). Předpokládá se, že i po ukončení Kurikula S budou zachována a nadále v krajích využívána regionální konzultační centra.

Projekt NSK2 byl zahájen 5. 5. 2009 a předpokládané datum jeho ukončení je 30. 6. 2015. Národní soustava kvalifikací (NSK) zatím obsahuje především kvalifikace řemeslné a kvalifikace z oblasti služeb. Hlavním cílem projektu NSK2 je doplnit kvalifikační soustavu o kvalifikace dalších úrovní, tj. zejména úrovně maturitní a v závislosti na poptávce trhu práce i o kvalifikace vyšších úrovní. Funguje 24 sektorových rad, které mapují potřeby trhu práce s cílem vytvářet potřebné nové dílčí kvalifikace (DK). Mimo to probíhá (vždy po 4 letech) i revize dílčích kvalifikací, sem tedy spadají vytvořené v r. 2007. Z oblasti zemědělství se revize týká 20 DK, z oblasti potravinářství 22 DK. Zkouška pro získání dokladu o dílčí kvalifikaci se vykonává před tzv. autorizovanou osobou, která ověří, zda si zájemce osvojil danou odbornost (kvalifikaci) vymezenou kvalifikačním standardem příslušné dílčí kvalifikace. V chystaném novém informačním systému NSK budou řešeny vztahy mezi autorizovanými orgány a autorizovanými osobami.

Kolem některých nejasností u dílčích kvalifikací se rozproudila diskuze, na otázky ředitelů odpovídaly Ing. Husová a Ing. Gočálová. Diskuze se přehoupala k možnostem vzdělávání dospělých, k nedostatku některých profesí...

K tematickým úkolům Ústavu zemědělské ekonomiky a informací pohovořil **DR. SÍVEK**. Zahrnují totiž požadavky a spolupráci s ministerstvem zemědělství a Asociací. Na webových stránkách Asociace **www.asven.cz** jsou aktuálně umísťovány informace z transferu vědomostí vývoje a výzkumu do praxe. V rámci mezinárodní spolupráce s Agroiústutem v Nitře je v jednání společný seminář transferu vědomostí pro učitele odborných předmětů za účasti privátních zemědělských poradců. Předpokládáný termín konání semináře, a to na Moravě, je říjen, listopad 2011. K 30. 6. 2011 došlo k odchodu poradců-metodiků, kteří se mj. i podíleli i na činnosti Asociace. Některé úkoly tak bude třeba zajistit z jiných pracovišť, např. tvorba e-learningových kurzů – Kurz poznávání plevelů pracovníky z VÚRV. Na školách v Táboře a v Českých Budějovicích zdárně proběhly kurzy odborných zemědělských činností. Pro lepší informovanost veřejnosti budou informace o termínech a místech konaných kurzů umísťovány na webové stránky Asociace (požadavek MZe).

Jak už jsme se vícekrát zmiňovali na stránkách Zemědělské školy, od 1. 3. 2011 probíhá Projekt OP VK Asociace – Zvýšení odborných kompetencí učitelů v profilových zemědělských předmětech. Podle **PHDR. HRADEČNÉHO** dobře fungují autorské týmy (chovatelství, rostlinná výroba), vzájemné konzultace probíhají převážně elektronickou formou a řeší se i vhodná forma k elektronickým distančním textům.

Po vystoupení hostů jednání Výkonné rady pokračovalo kontrolu úkolů z minulého jednání a informacemi jednotlivých členů o situaci v krajích. Bylo jednohlasně rozhodnuto ukončit členství v EUROPEA, protože Asociace neviděla žádný přínos z dalšího setrvávání v této organizaci. Dále se probíraly se především otázky optimalizace středních škol v krajích, jejich financování, zachování zemědělských oborů. Ministerstvo zemědělství chce zachovat oborovou strukturu, připravuje koncepci odborného školství (i ve spolupráci s Asociací), která by zohlednila i potřeby zaměstnavatelů, státu... Financování škol je v jednotlivých krajích odlišné, normativy na žáka jsou pro kraj jen doporučením, nejsou závazné. Jednotné financování odborných škol by mohlo fungovat při jejich řízení z jednoho centra. Problémy jsou s finančními prostředky na nepedagogické pracovníky. Normativní financování na žáka není dobré (nutí to školy „vzít každého“), lepší by byla varianta normativu na třídu, či nějaká kombinace. Informací z krajů bylo hodně. V některých krajích dochází ke sloučení škol (zachováno IČO) nebo splynutí škol (je finančně náročnější, nové IČO, odvolání ředitelů). Dle názoru diskutujících by někde stačila oborová optimalizace, která by omezila nepotřebný nárůst některých „zajímavých a atraktivních“ oborů na školách, které k tomu nemají potřebné materiální a odborné zázemí, tradici a množství absolventů pak nenajde vhodné uplatnění. Zahrnout je ale třeba do této skupiny i soukromé školy.

V novele zákona č. 247/2000 Sb. o provozování autoškol u oprávnění sk. C se předpokládá posunutí věkové hranice

na 21 let. Zachováno bude pouze oprávnění sk. C1 (malý nákladní automobil ale školy většinou nemají). Z toho vyplývá, že školy budou vyřazeny z možnosti vyškolit řidiče s oprávněním sk. C. Tato novela ovlivní nábor nových žáků do škol a uplatnitelnost žáků v praxi. Školy budou potřebovat výjimku, a proto je potřeba vznést požadavek o podporu, a pokud MZe, MŠMT, NÚOV dostanou novelu k připomínkování – podat jako zásadní připomínku!

Diskutovalo se rovněž o obnově Trvalé vzdělávací základny MZe, tj. rezortní vzdělávací sítě škol, která funguje už od r. 2002. Některé školy ale nemají o spolupráci nadále zájem, jiné školy jsou aktivní a zájem o zařazení do sítě mají. Školy

zařazené do TVZ obdržely dekret, ten je na dobu neurčitou nebo na dobu určitou (5 let).

Námětů, problémů k řešení je velké množství. Není vždy možné věc ovlivnit, nejde vše hned rozhodnout, dokončit, najít správný přístup, partnera k jednání... Činnost Výkonné rady Asociace, kde jsou zastoupeni ředitelé škol za každý kraj, je však velmi potřebná.

Termín příští Výkonné rady Asociace byl předběžně stanoven na **18. 10. 2011** a jednání by se uskutečnilo (na pozvání pana ředitele Ing. Kunteho) ve Střední škole zahradnické a zemědělské A. E. Komerse Děčín.

akr

SOUČASNÉ POTŘEBY ZEMĚDĚLSKÝCH PODNIKŮ NA TRHU PRÁCE

Zemědělství vždy bylo a stále – ačkoliv mu v posledních letech v nabídce pracovních míst lidově řečeno „dochází dech“ – zůstává významným zaměstnavatelem na venkově.

Zmenšující se rozměr tohoto oboru se nesmazatelně odráží a mnohdy je i bezprostřední příčinou problémů současného venkova. Zdaleka nejde jen o ekonomiku, ale zejména o lidi a o sociální vazby, které se mezi nimi vytvářely a vytvářejí, a které jsou bezesporu určujícími hybateli všech dějů, které venkov posunují – někdy vpřed a jindy zase vzad. Pomocí dotazníkového šetření jsme se pokusili zjistit, jaké mají současné zemědělské podniky a firmy potřeby a požadavky vztahované k trhu práce a pracovních příležitostí. Do šetření se aktivně zapojilo celkem 256 manažerů zemědělských podniků. Dotazníky, které připravili pracovníci oddělení vzdělávání Ústavu zemědělské ekonomiky a informací v Praze, rozeslala svým členům z území celé České republiky Agrární komora ČR.

Venkov stárne

To, že je průměrný věk obyvatel českého venkova vyšší než ve městech, se ví již dlouho. Tato situace se logicky promítá i do věkové struktury zaměstnanců zemědělských podniků. Potvrdily to výsledky provedeného šetření, které prokázalo, že více než 40 % zaměstnanců šetřených podniků je starší než 50 let a pouze méně než 12 % pracovníků je ve věku od 20 do 30 let.

Pracovníky potřebují, ale...

Pokud se zemědělské podniky odhodlají k příjmu nových zaměstnanců (tuto potřebu avizovalo 59 % oslovených respondentů), děje se tak zejména proto, aby nahradili pracovníky, kteří z podniku odešli nebo byli propuštěni. Je zajímavé, že soukromí zemědělci (fyzické osoby) předpokládají, že budou přijímat vyšší počty nových zaměstnanců než právnické osoby. Ty budou sice také přijímat, ale s tím rozdílem, že

plánované počty nově přijatých jsou celkově nižší než plánované počty propouštěných pracovníků. Pouze čtvrtině firem z těch, které chtěly přijímat nové pracovníky v loňském či předloňském roce, se tento záměr nezdařil. Mezi nejvíce používané způsoby využívání při získávání nových pracovníků patří prosté využívání mezilidských kontaktů – poptávání mezi příbuznými a známými. Úřady práce jsou až na druhém místě. Poměrně velká část zemědělců oslovuje žáky či studenty odborných škol.

Vyučení mají zelenou

Z nabízených pracovních pozic je největší zájem o traktoristy a ošetřovatele hospodářských zvířat, dále o opraváře strojů, administrativní pracovníky, pracovníky rostlinné výroby a řidiče. Z hlediska stupně vzdělání je největší zájem o kvalifikované manuální pracovníky. Z celkového počtu přijatých by mohlo být 56 % vyučených, 23 % středoškoláků s maturitou a 15 % vysokoškoláků.

Samostatnost, zodpovědnost, pracovitost ...

Z provedeného šetření je patrné, že nejdůležitější vlastností požadovanou u nových pracovníků je schopnost rozhodovat se a řešit problémy – tedy samostatnost a zodpovědnost, adaptabilita a flexibilita či ochota učit se nové věci. Další požadovaná vlastnost, kterou respondenti uváděli nejčastěji, je pracovitost a dále odbornost, odpovědnost, spolehlivost, píle, přizpůsobivost, samostatnost, bezkonfliktnost či bezúhonnost.

O zemědělství není zájem

Více než tři čtvrtiny účastníků šetření je přesvědčeno, že o práci v zemědělství není v jejich regionu zájem, a to dokonce

ani mezi lidmi bez práce. Jen desetina z nich je opačného názoru. Nezáměr o práci v zemědělství řeší tři čtvrtiny oslovených podniků a firem náborem sezónních dělníků a brigádníků a více než 2/3 podniků chce u tohoto způsobu řešení nedostatku pracovních sil setrvat i v budoucnosti.

Vzdělání je formalita

Vztah zemědělských podniků ke vzdělávání zaměstnanců je spíše formální. I když 92 % oslovených zemědělců uvedlo, že pociťuje potřebu se průběžně vzdělávat, nedokázala téměř polovina oslovených odpovědět na otázku: „Jaká je podle vás dostupnost dalšího vzdělávání a rozšiřování kvalifikace pro vaše pracovníky?“ Zájem o odborné zaškolení nekvalifikovaných zaměstnanců projevilo pouze 26 ze 160 zemědělských firem. Ačkoliv je s odbornými znalostmi čerstvých absolventů zemědělských škol spokojeno asi 61,5 % respondentů, a pouze soukromí zemědělci vyjadřují častěji svoji nespokojenost, je u čerstvých absolventů postrádána odborná praxe a schopnost rozhodovat se, méně postrádané jsou adaptabilita a flexibilita a komunikační dovednosti. I přes výhody k profilu absolventů zemědělských škol a učilišť spolupracuje v současné době

se školou, školským odborem či jinou vzdělávací institucí jen necelá třetina oslovených zemědělských firem.

Závěrem

Zemědělství vždy mělo pro venkov značný význam. Aktivita lidí spojené s obděláváním půdy, která jim dávala obživu, se v průběhu tisíciletí promítly do krajinného rázu. Dnes si nedokážeme představit, že by na venkově nebyla obdělávána pole, udržovány louky a lesy. V této souvislosti je nutné si uvědomit, že nezáleží jen na přírodních a hospodářských zdrojích, ale také na tom, jací zemědělci se o venkov starají, co umí, co by měli umět a také, jak jsou motivováni, aby to dělali co nejlépe.

Poznámka: „Analýzu potřeb současného stavu absolventů ze škol resortního odborného vzdělávání a prognóza budoucího vývoje“, kterou pro ÚZEI zpracovala Ing. Pavlína Maříková, naleznete na adrese:

<http://eagri.cz/public/web/mze/poradenstvi-a-vyzkum/poradenstvi/narodni-rada-poradenstvi/zapis-jednani-z-20-1-2011.html>

Ing. Petr Hienl, ÚZEI Praha

LIDOVÉ TRADICE ČESKÉHO VENKOVA

Život v evropských zemích se v průběhu 20. století zásadně proměnil – průmyslový rozvoj vedl mimo jiné k vnitřní migraci obyvatel z venkova do měst a změně životního stylu. Důsledky sledujeme v oblasti demografické, sociální, kulturní.

Stále více lidí hledá pojetí mezi moderní identitou a tradicemi, pátrá po původních kořenech, snaží se obnovit fyzické i psychické zdroje prostřednictvím volnočasových aktivit a pobytem v přírodním prostředí či v oblasti venkova. Zájem o národní kultury a tradice, tedy i tradiční řemesla, je společný soudobé evropské populaci. Zároveň jde o vhodný prostor pro sdílení a výměnu kulturních hodnot a odlišností. Proto se Institut vzdělávání a poradenství České zemědělské univerzity v Praze (IVP ČZU) rozhodl organizovat mezinárodní workshop na téma „Lidové tradice českého venkova“

(„Handicraft Traditions of the Czech Rural Areas“) a zapojit se prostřednictvím této mezinárodní aktivity do evropského programu celoživotního vzdělávání Grundtvig.

Workshop se uskutečnil ve dnech 1.–8. května 2011 v prostorách IVP ČZU v Praze v Malé Chuchli. Pedagogové IVP, kteří se každoročně podílejí na tvorbě kreativních kurzů pro posluchače univerzity třetího věku, připravili pestrý program pro čtrnáct účastníků z deseti Evropských zemí (Bulharsko, Finsko, Litva, Lotyšsko, Německo, Rumunsko, Řecko, Španělsko, Turecko a Velká Británie). Zástupci různých věkových kategorií a profesí vytvořili velmi zajímavou multikulturní skupinu účastníků.

Program workshopu se skládal ze tří hlavních částí – teoretické, praktické a poznávací části. V teoretické části byli účastníci seznámeni s přírodním kulturními tradicemi českých a moravských regionů, situací v českém zemědělství a životním prostředí. Prostor byl dán i zahraničním účastníkům, kteří během prezentací představili kulturní tradice své země. V praktické části měli účastníci možnost získat zkušenosti se zpracováním přírodních materiálů během několika výtvarných dílen (práce s keramickou hlínou, přírodními pletivy, aranžování květin, různé textilní techniky) a rozvinout tak svou kreativitu a své estetické cítění. Poslední část byla zaměřena na aktivity spojené s poznáváním přírodního prostředí (návštěva producentů přírodních materiálů) a exkurze do skanzenů,

muzeí a jiných míst kulturního dědictví. Program byl doplněn o diskuzi s českými pedagogy či umělci působícími v oblasti lidových tradic a řemesel. Aktivita byla koncipována tak, aby si účastníci mohli vyzkoušet práci v týmu a rozvinout své sociální dovednosti v mezinárodním prostředí.

Během workshopu se účastníkům dostalo rozmanité příležitosti pro vlastní tvořivost (výuka řemeslných činností), pro osobnostní rozvoj (kreativní práce s materiálem, sebevyjádření v praktické činnosti) a pro získání nových zážitků (setkání s českou kulturou, krajinou a přírodním prostředím).

Reportáž z workshopu je možné zhlédnout na webových stránkách České televize (archív pořadu „Barvy života“).

Ing. Barbora Jordánová
Institut vzdělávání a poradenství ČZU Praha

SPOLUPRÁCE SE STŘEDNÍMI ŠKOLAMI

Důležitá doplňková aktivita v oblasti projektů na ICV MU v Brně, I. část

Pracovníci Institutu celoživotního vzdělávání Mendelovy univerzity v Brně řeší několik projektů, z nichž jsou v současné době nejvýznamnější dva. Jsou to projekty „Inovaci odborného, pedagogického a manažerského vzdělávání ke zvýšení konkurenceschopnosti“ a „Inovativní systém přípravy pracovníků ve výzkumu a vývoji“. Oba jsou řešeny v rámci Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost.

Projekty si kladou za cíl nejen zvýšení konkurenceschopnosti pracovníků ve vědě a výzkumu, akademických pracovníků, studentů doktorského studia i ostatních zaměstnanců Mendelovy univerzity v Brně, Veterinární a farmaceutické univerzity Brno i BIOPHARM Výzkumného ústavu biofarmacie a veterinárních léčiv a.s., Pohoří-Chotouň, Jílové u Prahy. **Doplňkovou aktivitou obou projektů, která je rovněž současně výraznou přidanou hodnotou, je snaha o inovaci systému spolupráce se středními školami.** Ta si stanovuje za cíl podporu zájmu o studium přírodovědných oborů a podporu zájemců o vědecko-výzkumnou práci z řad žáků a pedagogických pracovníků středních škol. Výrazným přínosem projektů je i to, že učitelé středních škol získají podrobné informace o možnostech studia na Mendelově univerzitě v Brně a Veterinární a farmaceutické univerzitě Brno, o předpokladech ke studiu, nárocích na studenty, díky čemuž budou lépe vybaveni pro přípravu těch žáků na své střední škole, kteří chtějí pokračovat na škole vysoké.

Oba zmiňované projekty jsou spolufinancovány Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky. Kurzy jsou pro účastníky pořádány zdarma.

Inovaci odborného, pedagogického a manažerského vzdělávání ke zvýšení konkurenceschopnosti

První projekt s výše uvedeným názvem byl připraven pro akademické a ostatní zaměstnance Mendelovy univerzity v Brně a v rámci aktivit

zaměřených na spolupráci se středními školami rovněž pro pedagogy a talentované žáky středních škol. Realizace projektu byla zahájena v květnu 2009 a potrvá do dubna roku 2012.

Náplní projektu jsou především tyto oblasti:

- inovace a pilotní realizace vzdělávacích kurzů určených cílové skupině akademických pracovníků VŠ a ostatních pracovníků VŠ zaměřených na zvýšení manažerských dovedností, využití ICT, podporu tvorby týmů, jazykové kompetence a odborné kompetence pedagogů (Mendelova interní univerzita MIU),
- odborná příprava projektových manažerů a inovace systému projektového řízení inspirovaného příkladem dobré praxe na zahraničních univerzitách,
- inovace studijního programu Specializace v pedagogice se zaměřením na zvýšení kvality praxe (duální studium),
- vytvoření systému aktivit zaměřených na získávání talentovaných studentů (poradenství a kurzy pro pedagogy středních škol a zájemce o studium na Mendelově univerzitě v Brně).

Na realizaci kurzů na podporu manažerských kompetencí a v oblasti spolupráce se středními školami spolupracujeme s partnerem RPIC-ViP, s.r.o. (vzdělávací, inovační a poradenská společnost), který má zkušenosti s přípravou požadovaných kurzů. Cílem projektu je zvýšení konkurenceschopnosti Mendelovy univerzity v Brně prostřednictvím vytvoření uceleného

systému vzdělávání akademických pracovníků a ostatních pracovníků univerzity, inovace akreditovaného studijního programu Specializace v pedagogice a inovace systému projektového řízení jako předpokladu pro zapojení do národních i mezinárodních akademických týmů a mezinárodních sítí.

Uvedený cíl byl postaven na základě zjištění a analýz potřeb dalšího vzdělávání pracovníků a na principech, že každé pracovní místo vyžaduje určité znalosti a dovednosti, jež by se měly v průběhu pracovní kariéry pracovníka trvale rozvíjet a být předpokladem pro jeho kariérní postup.

Realizace projektu by měla položit systémový základ k provedení uvedených principů do praxe vysoké školy. Cílovou skupinu tvoří zaměstnanci MENDELU, a to vedoucí pracovníci, pracovníci administrativy, projektoví manažeři, techničtí pracovníci, výzkumní pracovníci a další. Kurzy byly přiřazeny jednotlivým definovaným skupinám pracovníků s definovaným požadavkem na jejich odbornost.

Realizace daného projektu přinese vytvoření zcela nového systému vzdělávání akademických a ostatních pracovníků univerzity. Konkrétně je vytvořeno 44 nových kurzů, z nichž většina je postupně pilotně ověřována v rozsahu přesahujícím 300 výukových hodin. Kurzy jsou zaměřeny na rozvoj kompetencí v oblasti **manažerské práce** (Teambuilding, Projektový management), **právní oblasti** (Pracovní právo, VŠ zákon a akademická samospráva, Autorský zákon, Archivnictví a spisová služba, Knihovnictví, Smluvní vztahy), **ekonomické oblasti** (Finanční řízení, Rozpočtování a plánování, Reporting, Daňová soustava, Marketingová komunikace), **psychosociální oblasti** (Asertivita, Komunikace, Osobnostní rozvoj, Kreativita, Psychohygiena), **pedagogické oblasti** (Základy VŠ výuky, Psychologické základy VŠ výuky), **oblasti ICT** (ECDL kurz k certifikátu, E-learningové studijní opory), **jazykových dovedností** (Rétorika, Konverzace v angličtině, Český jazyk, Písemný projev) a **oblasti metodologie vědy** (Prezentace výsledků vědy). Část z uvedených kurzů se již uskutečnila v akademickém roce 2010/2011.

S velkým úspěchem se setkala realizace kurzu „Psychohygiena“ s lektorkou Mgr. Petrou Kadlecovou, „Autorský zákon“ (JUDr. Hana Kelblová, Ph.D.), „Pracovní právo“ (JUDr. Jana Mervartová), „Výstupy e-opor v UIS“ (doc. Ing. Dr. Jiří Rybička), „Marketingová komunikace“ a „Reporting“ Ing. Jany Turčínkové, Ph.D., „Knihovnictví – vedení dílčích knihoven“ (Ing. Věra Svobodová, Bc. Vladimíra Per-

lová), „Rétorika“ (Mgr. Dita Janderková, Ph.D.), „Archivnictví a spisová služba“ (PhDr. Alena Mikovcová). Tři kurzy „Základy ovládání SAPU – základy ovládání“ (Ing. Ludmila Zelinková), „Základy ovládání SAPU – SAP MODUL HR – lidské zdroje“ (Ing. Dagmar Haluzová) a „Základy ovládání SAPU – Založení objednávky v SAP“ (Mgr. Antonín Klusák) byly tak úspěšné, že musely být v mimořádném termínu opakovány. Zbývající kurzy jsou již připraveny a budou odprezentovány na podzim letošního roku a v první čtvrtině roku 2012. Garantkou klíčové aktivity, k níž se vztahuje příprava a realizace všech výše jmenovaných kurzů, je doc. PhDr. Dana Linhartová, CSc.

Partner projektu RPiC-ViP se zaměřil na vzdělávací moduly Podnikavost, Zvládání zátěžových situací, Řešení problémů, Time management, Teambuilding. Převážná část těchto kurzů připravovaných touto společností byla realizována v první polovině roku 2011, zbylé kurzy Podnikavost a Zvládání zátěže se budou konat v období leden/únor 2012.

Uskutečnění projektu přinese inovaci bakalářského studijního programu Specializace v pedagogice, studijního oboru Učitelství odborných předmětů v počtu 15 předmětů. Byla vytvořena struktura projektového řízení dle nejlepší zahraniční praxe umožňující rozsáhlejší zapojení do národních a mezinárodních projektů, interní poradenskou činnost, včetně tří specializovaných kurzů projektového řízení zaměřených na přípravu a realizaci projektů strukturálních fondů a zapojení se do mezinárodních projektů a sítí.

Kurzů, seminářů a workshopů pořádaných v rámci uvedených projektů se mohou zdarma zúčastnit učitelé středních škol a rovněž žáci středních škol, kteří mají zájem o studium na Mendelově univerzitě v Brně, případně VFU Brno. Učitelé středních škol se v případě zájmu mohou zúčastnit také krátkodobých stáží ve společnosti BIOPHARM, Výzkumný ústav biofarmacie a veterinárních léčiv, a.s., Pohoří-Chotouň, Jílové u Prahy.

Informace o probíhajících a připravovaných akcích je možno získat na www.vpv-esf.cz a www.miu-esf.cz.

Ing. Iva Houbová, ICV MU v Brně

Článek o druhém projektu „Inovativní systém přípravy pracovníků ve výzkumu a vývoji“ přineseme v řádném čísle Zemědělské školy.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

PROGRAM ROZVOJA VIDIEKA SR

a jeho dosah na obsah vyučovania odborných predmetov, I. časť

Vzhľadom k tomu, že som autorom učebníc Podnikanie a služby a tiež Turistika na vidieku, prihladájac na situáciu a finančné problémy súvisiace s vydávaním nových učebníc, predkladám pedagogickým pracovníkom ako pomôcku odborný príspevok, týkajúci sa očakávaných trendov v oblasti rozvoja vidieka v EÚ a nadväzne v SR aj v ČR.

V rámci Programu rozvoja vidieka SR na roky 2007–2013, OS 3 je stanovený cieľ: Zlepšiť kvalitu života vo vidieckych oblastiach a zamerať sa na diverzifikáciu vidieckeho hospodárstva. Prioritou je vytváranie pracovných príležitostí na vidieku. Jednou z príležitostí ako zabezpečiť tento cieľ je rozvoj vidieckej turistiky a agroturistiky.

Občianske združenie pod názvom: **Európsko – slovenské združenie agroturizmu a turizmu (EZAT)** vzniklo v r. 2008 ako dobrovoľné, nepolitické, mimovládne, záujmové združenie fyzických a právnických osôb s euroregionálnou, slovenskou a cezhraničnou pôsobnosťou.

Združenie bolo založené na podnet mnohých agropodnikateľov ako aj podnikateľov z oblasti cestovného ruchu celého Slovenska, ktorí cítili potrebu opätovne aktivizovať agendu tejto podnikateľskej oblasti. EZAT disponuje odborným a lektorským zabezpečením v oblasti vzdelávania vo vidieckej turistike a agroturistike, v r. 2008 získalo 24 akreditačných titulov Ministerstva školstva SR na vzdelávanie z oblasti vidieckej turistiky, agroturistiky, cestovného ruchu, vedenia účtovnej a ekonomickej agendy, informatiky, riadenia podniku, analýzy nákladov a kontrolingu ako aj tvorby podnikateľských koncepcií. Disponuje špičkovými odborníkmi z jednotlivých oblastí s náležitou praxou u nás i v zahraničí.

EZAT napomáha pri riešení záujmov podnikateľov agro-rezortu a podnikateľov na vidieku. Za týmto účelom a práve z dôvodu rozvoja vzdelanostnej úrovne subjektov spadajúcich pod Program rozvoja vidieka SR na roky 2007–2013 zorganizovala viaceré vzdelávacie a informačné programy. V priebehu prvého polroka 2011 sa uskutočnili kurzy:

Vidiecka turistika, agroturistika a ďalšie formy diverzifikácie podniku na vidieku – problémy a ich riešenia (Veľké Pole), Využívanie informačných a komunikačných technológií na vidieku (Dudince).

Obsah obidvoch kurzov bol zabezpečený na vysokej odbornej úrovni ako zo strany špičkových odborníkov z danej oblasti v SR, tak aj modernými aktivizačnými didaktickými zásadami, metódami, formami a prostriedkami, čo bolo konštatované aj účastníkmi kurzu. Účastníkmi kurzov boli agropodnikatelia, podnikatelia vo vidieckej turistike a agroturistike, starostovia a pracovníci obecných úradov. Vzhľadom na zameranie odborného článku podrobnejšie uvediem informácie z kurzov a stručne zhrniem vystúpenia prednášateľov:

Ing. Jamnický (Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka) informoval účastníkov o aktuálnej situácii v čerpaní finančných prostriedkov z Programu rozvoja vidieka SR na roky 2007 – 2013, o pripravovaných výzvach na opatrenia PRV, kde sú ešte voľné, nezakotrované finančné prostriedky a načrtnol aj budúce zmeny v programovacom období 2014–2020, o ktorých v súčasnosti prebiehajú rokovania v Bruseli.

Ing. Bujna (Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja) analyzoval úlohu štátu v oblasti cestovného ruchu, jeho súčasnom i perspektívnom vývoji, úlohách obsiahnutých v Programovom vyhlásení Vlády SR na roky 2010–2014. Podrobne rozobral Zákon č.91/ 2010 Z. z. o podpore cestovného ruchu, problémy a návrhy s tým súvisiace.

Ing. Ševčík (Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja) sa venoval systému a významu cestovného ruchu a jeho multiplikačnom efekte, vplyve na hrubý domáci produkt, zamestnanosť, regionálny rozvoj, ekonomiku a organizácii cestovného ruchu. Charakterizoval Vyhlášku MH SR č. 277/2008 Z. z. o kategorizácii ubytovacích zariadení a klasifikačné znaky na ich zaradovanie do tried a špecifikoval marketing v cestovnom ruchu.

Ing. J. Babinský (EZAT) sa zamerával na problematiku a špecifiká vidieckej turistiky a agroturistiky u nás i v zahraničí, ako založiť a viesť malý podnik VTA, marketingová stratégia, skúsenosti z práce v OECD – Komisii pre rozvoj vidieka a v EUROGITES, dokumenty EÚ o perspektívach do roku 2020 – Agenda 2020, návrhy na zlepšenie situácie u nás.

MVDr. Pokorný (Štátna veterinárna a potravinová správa) podrobne rozobral situáciu vo výrobe a predaji poľnohospodárskych výrobkov, potravín z dvora, jeho ciele, chránené označenie pôvodu, jednotný systém označovania potravinárskych výrobkov v záujme ich vysokej kvality, hygienické a veterinárne štandardy, ekonomika, propagácia, legislatíva u nás a v EÚ.

Ing. Horváthová (Dominanta, s.r.o.) vysvetlila majetkovú a kapitálovú výstavbu podniku, ekonomiku, náklady a výnosy, zisk, inovácie a marketing, výrobné a iné procesy podniku.

Ing. M. Babinský (AGRIPROGRES, s.r.o.) podrobne vysvetlil Tvorbu a implementáciu inovatívneho podnikateľského zámeru, jeho obsahové zameranie, hlavné body, analýzu trhu a konkurencie. Ďalej sa zamerával na vypracovanie marketingového a finančného plánu, zdroje a potrebu kapitálu, vypracovanie žiadosti o NFP a jej prílohy.

Ing. Lorinc (EUROCONSULT, s.r.o.) vysvetlil zmeny v Zákone č.25/2006 Z.Z. o verejnom obstarávaní, kedy je zákaz uzatvárania dodatkov k zmluve, zásady určenia lehôt, úprava podmienok účasti vo verejnom obstarávaní, technická a odborná spôsobilosť, súťažné podklady, kritéria na vyhodnotenie ponúk, verejná a užšia súťaž, uzatváranie zmlúv, elektronické aukcie, kontrola.

Ing. Trajčík (Dexia banka) oboznámil účastníkov kurzu s témami: banková podpora projektov Programu rozvoja vidieka SR, chránenie pred povodňami, zmiernenie dopadov krízy, biopalivá na poľnohospodárskej pôde.

V rámci diverzifikácie sa v príspevku sústredím na 3 odborné okruhy: Aktuálne problémy cestovného ruchu na Slovensku, Vidiecka turistika a agroturistika, Výroba a predaj výrobkov a potravín priamo z dvora.

Aktuálne problémy cestovného ruchu na Slovensku v súčasnosti

Postupný priaznivý vývoj cestovného ruchu na Slovensku kulminoval v r. 2008. Svetová hospodárska kríza mala v r. 2009 nepriaznivý vplyv na cestovný ruch na Slovensku s tým, že po jej čiastočnom prekonaní dochádza v r. 2010 k zastaveniu nepriaznivého vývoja s predpokladom postupného rastu v nasledujúcich rokoch. Uvedené skutočnosti dokumentuje aj nasledovná tabuľka – prehľad počtu návštevníkov a prenocovaní v ubytovacích zariadeniach na Slovensku v rokoch 2005–2010.

Rok	Počet návštevníkov	Počet prenocovaní
2005	3 428 083	10 732 754
2006	3 583 879	11 137 565
2007	3 777 754	11 566 632
2008	4 082 645	12 464 104
2009	3 381 354	10 391 069
2010	3 392 361	10 367 330

Hlavné problémy ovplyvňujúce cestovný ruch na Slovensku – stručný prehľad:

A. Vnútorné prostredie cestovného ruchu

- ▶ V cestovnom ruchu pôsobí veľké množstvo subjektov, nízka je ich koordinácia na všetkých úrovniach, teda tak na úrovni štátnej správy ako aj krajskej samosprávy a samosprávy obcí a miest. Veľmi slabá je „ochota“ podnikateľských subjektov spolupracovať nielen na odstraňovaní nedostatkov v danom regióne, ale aj na medzinárodnom trhu cestovného ruchu.
- ▶ Otvorený, ničím nechránený trh cestovného ruchu Slovenska. V tejto oblasti nenastala zmena ani v súvislosti s minuloročným prijatím zákona č. 136/2010 Z. z. o službách na vnútornom trhu.
- ▶ Veľká a silná konkurencia medzinárodná konkurencia v cestovnom ruchu.

- ▶ Nedostatočná a iba postupne sa kompletizujúca ponuka služieb cestovného ruchu.
- ▶ Nie vždy dostatočná a veľmi kolísavá kvalita poskytovaných služieb cestovného ruchu, nedostatočné inovácie ponúkaných služieb, vrátane nízkeho využívania potenciálu cestovného ruchu na Slovensku.
- ▶ Zameranie činnosti cestovných kancelárií a cestovných agentúr predovšetkým do oblasti pasívneho zahraničného cestovného ruchu – výjazdy našich občanov a veľmi malý a klesajúci podiel cestovných kancelárií na aktívnom zahraničnom cestovnom ruchu, ktorý pozitívne ovplyvňuje hospodárstvo Slovenska, ale aj jeho jednotlivé regióny.
- ▶ Zložitý, málo prehľadný finančný systém v cestovnom ruchu, vrátane jeho podpory. V tejto oblasti bol zle nastavený systém podpory vyplývajúci z Národného strategického referenčného rámca Slovenska. Tento priamo vytvára možnosti podpory zo ŠF EÚ cez 3 operačné programy a nepriamo cez ostatné operačné programy.
- ▶ Kapitálová poddimenzovanosť subjektov cestovného ruchu na Slovensku s dopadom na kvalitu poskytovaných služieb i marketingu.
- ▶ Slabá marketingová činnosť na všetkých úrovniach, vrátane podnikateľských subjektov.
- ▶ Nízka hmotná zainteresovanosť pracovníkov podnikateľských subjektov cestovného ruchu. Štatisticky vykazovaná priemerná mzda v oblasti ubytovacích a stravovacích služieb je najnižšia zo všetkých štatisticky sledovaných odvetví.
- ▶ Problémy v kvalite vzdelávania a následne kvalite pracovných síl pôsobiach v cestovnom ruchu. Súčasne vysoký počet našich občanov pôsobiach v oblasti cestovného ruchu v zahraničí.

B: Vonkajšie prostredie cestovného ruchu

- ▶ Nedostatočná a zlá dopravná infraštruktúra vo všeobecnosti, a to vo všetkých formách dopravy.
- ▶ Nízka konkurencieschopnosť subjektov cestovného ruchu aj v dôsledku vysokého daňového a odvodového zaťaženia, jeho neprehľadnosti a často sa meniacich podmienok.
- ▶ Nízka kúpyschopnosť domáceho obyvateľstva.

Ing. Ján Babinský, CSc., EZAT Dudince

Dokončenie na budúce

Dňa 5. mája 2011 sa v priestoroch Fakulty sociálno-ekonomických vzťahov Trenčianskej univerzity A. Dubčeka v Trenčíne uskutočnil 8. ročník Medzinárodnej študentskej vedeckej konferencie „Universitas Trenchiniensis“. Na 1. mieste sa svojou pracou umiestnil študent Fakulty európskych štúdií a regionálneho rozvoja SPU v Nitre Bc. Tomáš Malatínek

ÚLOHA A POSTAVENIE INOVÁCIÍ V REGIONÁLNOHOM ROZVOJI I. časť

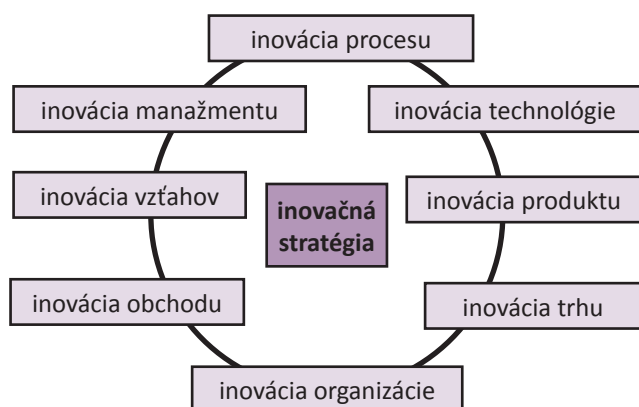
Medzi základné determinanty ekonomického rastu a rozvoja v regióne patrí okrem vybavenosti výrobnými faktormi aj prítomnosť poznatkov, ktorých aplikácia vo výrobných procesoch vedie k vyššej kvalite už existujúcej produkcie a k výrobe nových produktov a taktiež k zníženiu nákladov a lepšej adaptabilite na potreby klientov, i inovácia. Zlepšovanie produkcie a zavádzanie nových postupov na základe nových poznatkov je procesom inovácií, ktorý je závislý nielen od interných faktorov organizácií, ale aj od mnohých vplyvov z prostredia.

Cieľom príspevku je vyhodnotiť postavenie a stav podpory inovácií na rôznych úrovniach (SR – národná, kraj – regionálna a mikroregión – miestna úroveň) s dôrazom na hodnotenie inovačnej výkonnosti vybraných poľnohospodárskych podnikov a ich vplyvu na miestny a regionálny rozvoj.

Inovácie či nové znalosti, výsledky výskumu a vývoja je možné šíriť a implementovať rôznymi cestami a sú vhodným nástrojom ako ovplyvniť vývoj vo všetkých sektoroch ekonomiky, vývoj vzdelávania, sociálnej štruktúry a ďalších oblastí. Inovácie a inovačný potenciál poskytujú možnosť neustáleho rastu pri čerpaní špecifických možností, ktoré je potrebné nachádzať v pomyslenej abstraktnej sieti obsahujúcej jednotlivé možnosti inovovania. Táto sieť akoby tvorila ochranu priestoru. Je na subjektoch a spoločnosti ako využije jej inovačné prvky.

Inovácia môže byť aj nepatrná zmena, ktorá bude ako malý impulz, základom pre spustenie reťazovej reakcie s cieľom kvalitatívneho alebo kvantitatívneho vylepšenia. Ale zároveň môže byť inovácia radikálna zmena, ktorá bude mať dopad nielen na interné prostredie inovátora, ale aj na jeho širšie okolie. Tu možno nájsť podstatu vzťahu „inovácia a regionálny rozvoj“. Pri zavádzaní inovácie smerujúcej k udržaniu trvalého rastu je potrebné venovať pozornosť inovačnej stratégii, ktorá obsahuje možnosti inovovania podľa jednotlivých oblastí, kde je potrebné zvoliť vhodnú oblasť inovovania, ktorá zabezpečí dosiahnutie stanoveného cieľa inovovania.

Obr.1 – Inovačná stratégia:

Zdroj: Ručinská (2008)

Inovácie riadené a podporované v záujme zvýšenia miestneho rozvoja majú silu zabezpečiť udržateľné napredovanie, efektívne využívanie zdrojov, ľudského kapitálu a špecifických miestnych podmienok, ktoré sa môžu považovať za konkurenčnú výhodu. V uniformnom svete čoraz viac narastá význam špeciálnej ponuky, miestnej ponuky, regionálnych značiek s vlastnou kvalitou. Pre inovácie, ktoré sú spôsobilé ovplyvniť rozvoj na miestnej a regionálnej úrovni je veľmi dôležitý manažment a správna, vhodne naplánovaná implementácia. Základom je plánovanie dlhodobého udržateľných zmien, čím sa inovátor vyhne jednorazovému efektu.

V marci 2000 definovala Európska rada v Lisabone cieľ, aby sa EÚ stala do r. 2010 najkonkurencieschopnejšou a najdynamickjšou poznatkovo orientovanou ekonomikou sveta. Jedným z kľúčových elementov Lisabonskej stratégie sa stala idea vytvorenia Európskej výskumnej oblasti, ktorú Komisia predložila vo svojom oznámení. Zhodla sa na tom, že do r. 2010 je potrebné zvýšiť investície do výskumu a vývoja na 3 % HDP, najmenej dve tretiny z týchto prostriedkov by mali prichádzať zo súkromného sektora. Výdavky na výskum a vývoj predstavovali v r. 2008 na Slovensku len 0,51 % z vytvoreného HDP, t.j. 316 mil. Eur. V roku 2009 objem výdavkov dokonca klesol.

Podpora inovácií a inovačná výkonnosť v rámci krajov SR sa v hodnotiacich indikátoroch odlišuje. Polovica z celkových výdavkov na výskum a vývoj (VaV) v SR plynú do Bratislavského kraja. Najnižšie výdavky na VaV plynú do Prešovského kraja. Výdavky na výskum a vývoj za SR poklesli v porovnaní rokov 2008 a 2009 o 13,465 mil. EUR, čo v percentuálnom vyjadrení predstavuje pokles o 4 %. Výraznejší pokles bol zaznamenaný v Nitrianskom kraji (34 %). Banskobystrický a Prešovský kraj zaznamenali v r. 2009 nárast výdavkov na VaV.

Najväčší počet zamestnaných vo výskume a vývoji vykazoval v rokoch 2003–2009 Bratislavský kraj. Počtom zamestnancov 12 189 vo výskume a vývoji v r. 2009 výrazne prevyšuje ostatné kraje, predstavujú takmer polovicu všetkých zamestnancov výskumu a vývoja v SR. Ostatné kraje sú až na Košický kraj (3 516 zamestnancov) relatívne na rovnakej úrovni. V počte zamestnancov výskumu a vývoja výrazne zaostáva Prešovský kraj s počtom 979 osôb v r. 2009.

Tab. 1 Celkové výdavky na výskum a vývoj podľa krajov

	Rok 2008 (EUR)	Rok 2009 (EUR)
Výdavky na VaV v SR spolu	316 459 271	302 994 264
Bratislavský kraj	157 658 866	156 015 721
Trnavský kraj	17 945 562	13 128 090
Trenčiansky kraj	47 165 173	41 425 410
Nitriansky kraj	21 113 191	13 887 852
Žilinský kraj	20 673 571	19 892 607
Banskobystrický kraj	14 826 960	18 369 961
Prešovský kraj	7 547 202	11 230 289
Košický kraj	29 528 746	29 044 334

Zdroj: ŠÚ SR

Tab. 2 Počet zamestnancov VaV v krajoch SR v rokoch 2003–2009

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
SR spolu	20 928	22 217	22 294	23 120	23 437	23 641	25 388
Bratislavský kraj	10 135	10 515	10 013	10 815	10 802	10 987	12 189
Trnavský kraj	1 126	1 341	1 520	1 200	1 243	1 216	1 279
Trenčiansky kraj	1 113	992	1 178	1 374	1 400	1 550	1 520
Nitriansky kraj	1 856	1 913	1 958	2 202	2 317	2 111	1 999
Žilinský kraj	1 474	1 819	1 957	2 150	1 948	2 012	2 215
Banskobystrický kraj	1 672	1 833	1 801	1 492	1 462	1 692	1 691
Prešovský kraj	776	809	877	889	998	861	979
Košický kraj	2 776	2 995	2 990	2 998	3 267	3 212	3 516

Zdroj: ŠÚ SR

V priebehu sledovaných rokov 2003–2009 mal celkový počet zamestnancov VaV v SR rastúci trend, v percentuálnom vyjadrení 2009/2003 predstavoval nárast 21 %. Tento trend kopíroval Bratislavský kraj (20 %), Košický kraj (27 %), Prešovský kraj (26 %) a Trenčiansky kraj (37 %). Najvýraznejší medziročný nárast 2009/2003 zaznamenal Žilinský kraj (50 %).

V hodnotení a porovnávaní oblastí inovácií sa dostávame na najnižšiu úroveň, a to podnikovú úroveň. Keďže príspevok pojednáva o inováciách v spojení s regionálnym rozvojom, v ďalšej časti sleduje vývoj a dopad inovácií, či inovačných impulzov na mikroregión. Výskumným mikroregiónom je región v oblasti Podpoľania, ktoré patrí do Pohronskeho regiónu. Oblast

je charakteristická vidieckym osídlením so zachovanou poľnohospodárskou produkciou, ktorá má popredné postavenie medzi ekonomickými aktivitami tohto mikroregiónu. Z tohto dôvodu je výskum inovácií nasmerovaný na poľnohospodárske podniky etablované v uvedenom mikroregióne. Vzorka pozostáva z troch poľnohospodárskych subjektov s rastlinnou aj živočíšnou produkciou. Výskumnou metódou bol riadený rozhovor (interview) pozostávajúci z otázok zisťujúcich stupeň inovovania na farmách, ich stav v oblasti využívania inovačného potenciálu.

Ing. Denisa Hanáková, PhD., Ing. Tomáš Malatinec, SPU v Nitre
Dokončenie v č. 2/2011

ŠTUDENTI – ARANŽÉRI ZÍSKAVALI SKÚSENOSTI V EURÓPE

Študenti Strednej odbornej školy v Pruskom realizovali v rámci projektu „Medzinárodná zdatnosť študentov FLORNET v európskej floristike 2010“ odborné stáže u svojich európskych partnerov v Slovinsku, Rakúsku a Česku. Pre účastníkov projektu bolo dôležité získanie a nové chápanie zručností a inovácií vo floristike. Okrem odborných vedomostí a zručností si študenti rozšírili znalosť odborného jazyka, poznali nové kultúry.

Miestom realizácie jednotlivých mobilit boli vzdelávacie inštitúcie – odborné školy, ktoré zabezpečovali program pre účastníkov. V rámci projektu boli realizované odborné stáže vo Vrtnarskej šole Celje, Slovinsko, Bildungszentrum Garten-

bau Langenlois, Rakúsko a Vyšší odborná škola zahradnická a Střední zahradnická škola Mělník.

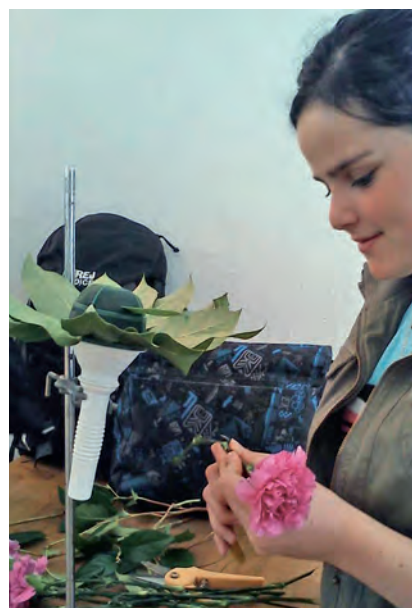
Každý mobility sa zúčastnili traja vybraní študenti školy, trvala tri týždne.

Každá skupina študentov mala jedného sprevádzajúceho učiteľa, ktorý zabezpečoval a koordinoval prácu v danej skupine. Študenti počas troch týždňov absolvovali podľa pripraveného programu rôznorodé práce a činnosti, cez ktoré boli naplnené stanovené ciele projektu:

- ▶ zvyšovanie kvality v počiatočnom odbornom vzdelávaní a príprave,
- ▶ vytvorenie priestoru pre rozvoj inovačných postupov v oblasti odborného vzdelávania a prípravy,
- ▶ zlepšovanie transparentnosti a uznávanie kvalifikácii a spôsobilostí vrátane tých, ktoré sa získali v rámci neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa,
- ▶ podporovanie výučby moderných jazykov,
- ▶ podporovanie vývoja inovačného obsahu výučby založeného na využití IKT.

Obsah stáží bol založený na študijnom pláne Strednej odbornej školy Pruské. V rámci floristiky absolvovali študenti hodiny odborných predmetov na danej škole, zúčastnili sa praktického vyučovania a pracovali spolu so študentmi partnerských škôl. V ďalšej etape stáže pracovali v komerčných kvetinárstvách v danej krajine, ako aj v ostatných zmluvných podnikoch škôl, ako boli záhradné centrá, skleníkové hospodárstva a veľkoobchody. Počas svojej stáže každá skupina študentov

absolvovala mnohé odborné exkurzie pod vedením koordinátorov projektu v danej krajine a taktiež navštívili mnohé kultúrne pamiatky, spoločenské a športové podujatia. Mali možnosť diskutovať so študentmi, učiteľmi, floristami, zamestnancami škôl a firmami, čím si v značnej miere rozšírili svoje obzory poznania a uspokojili si svoju zvedavosť.

Všetky tieto aktivity sme mohli zrealizovať vďaka programu celoživotného vzdelávania Leonardo da Vinci.

Ing. Janka Fedorová
riaditeľka SOŠ Pruské a koordinátorka medzinárodnej spolupráce

CHUCHELSKÉ OHLÉDNUÍ ZA UPLYNULÝM ŠKOLNÍM ROKEM

Ve školním roce 2010/2011 absolvovali žáci Střední školy dostihového sportu a jezdectví v Praze 5 Velké Chuchli čtyři odborné jednodenní tuzemské exkurze a dvě 5denní zahraniční exkurze.

Začátkem října 2010 se žáci zúčastnili 5denní exkurze ve Francii, kde navštívili dostihovou školu **AFASEC** v Chantilly. Prohlédli si také slavné muzeum koní v Chantilly a prošli si tamní dostihové tréninkové centrum a také tréninkové centrum Maisons-Laffitte. Tam prozkoumali dostihové překážky a hlavně měli možnost vidět jeden z nejslavnějších dostihů Francie **QATAR PRIX DE L'ARC DE TRIOMPHE**. Žáci si také prošli historické centrum Paříže a starobylé město Remeš.

V lednu 2011 si prohlédli mlékárnu **Hollandia** v Krásném údolí s odborným výkladem Ing. Škody, ředitele mlékárny. Dále prošli kravín a teletník **Agro Otročin**, který dodává mléko do mlékárny Hollandia a nakonec měli odbornou exkurzi v **Bohuslavi** a **Chyši** na Karlovarsku, kde Josef Váňa, jockey a trenér dostihových koní, osobně žákům předával velmi cenné rady a zkušenosti ve stájích dostihových koní a ukázal všechny tréninkové terény a zařízení, které používá v tréninkové přípravě. V dubnu 2011 se žáci seznámili v Bošovicích s provozem tréninkového centra trenéra Václava Luky ml., který připravuje špičkové dostihové koně pro vrcholné dostihy v Česku i v zahraničí. Poté nahlédli do zákulisí provozu inseminační stanice v Písku, kde poznali postupy umělého oplodnění koní.

Začátkem dubna 2011 žáci zamířili na 5denní exkurzi do Anglie, kde si prohlédli dostihovou školu **The British Racing School** a tréninkové středisko v **Newmarketu** a zhlédli nejslavnější dostih světa **GRAND NATIONAL Horse Race** na dostihovém závodišti **Aintree** v **Liverpoolu** a další jarní dostih **Countryside Family Raceday** v **Ascotu** u Londýna. Prošli starobylé město **Windsor** s královským hradem, univerzitní města **Oxford** a **Cambridge** a také **Manchester**, **Londýn** a **Newmarket**.

Během května 2011 navštívili zemědělskou společnost **Dublovce** na Sedlčansku, která se zaměřuje na chov mléčného skotu, převážně plemene český strakatý skot. Žáci viděli všechny sekce mléčné farmy včetně dojírny, porodny, odchovny telat a také systémy detekce říje, inseminaci a dojení. Dále měli možnost si prohlédnout bioplynovou stanici z r. 2006. Nakonec stačili i prohlídku Koněpruských jeskyň. O měsíc později si prohlédli **dostihové závodiště v Pardubicích**, z blízka prostudovali překážky a prošli dostihovou dráhu. Dále navštívili **veterinární kliniku v Heřmanově Městci**, kde mohli sledovat různá poranění koní a jejich následnou léčbu a nakonec viděli farmu **Slunečný dvůr** MVDr. Jiřího Jandy.

Všechny exkurze byly hrazeny z prostředků grantu OPFA (Operační program Praha Adaptabilita). Průměrně se zú-

častnilo každé exkurze 44 žáků, kteří viděli a slyšeli mnoho užitečných a zajímavých informací z českého, francouzského a anglického dostihového prostředí a mohli prožít nádhernou atmosféru Ceny Vítězného oblouku a Velké liverpoolské – nejúžasnějších dostihů světa.

Mgr. Miluška Voráčková
SŠDSaJ Velká Chuchle

**Evropský sociální fond Praha & EU:
Investujeme do vaší budoucnost**

ZA PRAXÍ PO EVROPĚ

Nové mezinárodní stáže žáků veterinární školy

Možnost absolvovat zahraniční stáž (praxi) mají žáci Střední odborné školy veterinární Hradec Králové-Kukleny již po několik let.

Nejprve se naskytla možnost získat nové poznatky na Slovensku, a to ve spolupráci s partnerskou školou SOŠ Veterinární Košice-Barca, v loňském roce se naše působnost rozšířila na Itálii (Rende, Cosenza – oblast Kalábrie). Již nyní se těšíme na další dvouletý projekt stáží, kdy kromě Slovenska a Itálie navštívíme a budeme pracovat v Řecku, resp. na Krétě.

Stáže jsou organizovány v rámci projektu mobility programu **Leonardo da Vinci** a nyní ukončujeme projekt s názvem „**Nové mezinárodní stáže žáků veterinární školy**“. V průběhu dvou let tak absolvovalo 54 žáků třetích a čtvrtých ročníků dvouletý odbornou praxi v zahraničí, konkrétně na veterinárních pracovištích v Košicích na Slovensku a v Rende (Cosenza) v Itálii. Na uvedený projekt vyhlášíme Národní agentura pro evropské vzdělávací programy program Leonardo da Vinci pravidelně grantové řízení, ve kterém jsme uspěli a získali tak finanční podporu.

Žáci na uvedených místech pracují pod vedením veterinárních lékařů jako jejich asistenti. Mají tak možnost přímo v praxi pod vedením zkušených odborníků získat nové vědomosti a dovednosti. Podílejí na všech veterinárních činnostech – asistence při diagnostice a terapii pacientů, asistence při veterinárních zákrocích, péče o hospitalizované pacienty, preventivní veterinární péče. Mají dále možnost zhlédnout podmínky chovu zvířat, podmínky psích útulků, jatek a podobných zařízení v zahraničí. Cílem stáží je získávání zkušeností v oboru mimo Českou republiku, možnost porovnání odborných pracovišť, ale i motivace k dalšímu vzdělávání. Žáci poznávají jiné kulturní prostředí, učí se využívat komunikace v cizím jazyku a učí se samostatnosti v novém prostředí. Odborné stáže tohoto charakteru probíhají na naší škole již několik let a jsou mezi žáky velice oblíbené a žádané. Absolventi stáží současně získávají mezinárodní doklad o absolvování zahraničních stáží EUROPASS – mobility.

MVDr. Vilma Kajerová, Ph.D.

Program Leonardo da Vinci aneb cesta za poznáním, směr Itálie

Nadšení, právě vylosování, jsme se sešli v kabinetu naší paní profesorky Kajerové, která si vzala břímě stáží na starost. Bylo nás šest, pět dívek a jeden šťastlivec mužského pohlaví. Připadali jsme si výjimeční, protože nás z ročníku bylo vybráno jen dvanáct, další skupinku cesta čeká na podzim, ale my, my jeli už teď v červnu.

Absolvovali jsme lekce italštiny, a jak se termín odjezdu blížil, scházeli jsme se stále častěji. Řešili jsme, co si sbalit a vyprávěli si, jaké to asi bude. Když den odjezdu nastal a my se s obrovskými taškami sešli na autobusové zastávce pro zájezdy, chladné ranní slunce už vítalo Hradec Králové. Přijíždějící modrý autobus s nápisem Kalousek v nás vyvolával pocity, že už se to blíží a také, že jsme jistě něco zapomněli doma.

Cesta byla nadmíru úmorná, každému náležela pouze jedna sedačka, a ač jsme byli často zaměstnáni hovorem, na zkroucené nohy ve zbytku místa pod sedačkou se nedalo zapomenout. Nejspíš jsme se díky této skutečnosti spřátelili už v autobuse, měli jsme totiž každý stejný problém a svorně jsme na něj nadávali. Když jsme po šestadvaceti hodinách jízdy uviděli náš hotel s překrásnými apartmány, okamžitě jsme zapomněli na

útrapy cesty. V rychlosti jsme si vybalili, namazali se opalovacími krémy a hurá k moři. Skotačili jsme ve vlnách a jásali, jaké štěstí nás potkalo, protože zbytek našich spolužáků se právě potil ve školních lavicích.

Víkend u moře uběhl neuvěřitelně rychle, navštívili jsme staré město Cariati, kde jsme se osvěžili zmrzlinou – byla oceňena jako třetí nejlepší na světě a opravdu si tento titul zasloužila. V pondělí dopoledne už jsme uháněli v mikrobuse směr Cosenza, doprovázela nás delegátka, aby nám pomohla se ubytovat a sepsat pracovní smlouvy. Naší skupině byl v Cosenze přidělen pan Luigi, neuměl moc anglicky, ale o to víc jsme se bavili, když s námi mluvil. Podepsali jsme smlouvy, dostali pracovní pokyny, naobědvali se a jeli si vybalit. Naše ubytování v třípokojovém bytě už nebylo tak nádherné, ale bylo prostorné a dostačující.

Když jsme jeden po druhém byli přidělováni do ordinací, byl to zvláštní pocit. Jak nás přijmou? Budeme jim rozumět? Naše obavy byly zbytečné. Italové byli vstřícní, otevření a velice milí. Šžili jsme se s nimi v jejich prostředí velice rychle a u oběda a večere, kde jsme se scházeli, jsme si vypravovali svoje zážitky. Největší zkušeností byla konverzace jako taková, i když někteří doktoři anglicky uměli, museli jsme odvozovat a snažit se předvídat, co bude potřeba udělat. Bylo to něco jiného než v Čechách, ale nakonec jsme byli schopni asistovat při operacích, podávat nástroje, píchat injekce a největší radostí bylo, když jsme rozuměli vysvětlení příčiny nemoci a léčbě. Dny rychle ubíhaly, naplní našich dní byla převážně práce

v ordinacích a potom v době siesty nakupování. Poznali jsme život ve městě, ruch silnic, vřelou povahu Italů a také, jaké to je, chodit do práce. Myslím, že jsme se všichni utvrdili v tom, co chceme v budoucnu dělat. Zkušenost to byla obrovská a domů se nám ani nechtělo. Nicméně den odjezdu se přiblížil a my se s dojetím loučili se svými doktory a pacienty.

Cesta domů byla poklidná, každému byla přiřazena dvě místa k sezení, takže jsme si rozhodně nestěžovali a celou cestu vzpomínali, jak bylo v Itálii krásně, kolik jsme si toho prožili, co jsme se naučili a samozřejmě jsme se radovali i z toho, co si vezeme domů. Spokojeně jsme se nechali kolébat naším modrým autobusem a Itálie..., ta krásná, horká, přátelská Itálie..., byla sice za námi, ale v našich srdcích jen tak nezmizí!

Veronika Košťálová, SOŠ veterinární Hradec Králové-Kukleny

Autorky článku s místní veterinářkou (uprostřed)

PŮDA JE ZÁKLADEM STÁTU A NÁRODA

AGRÁRNÍ KOMORA
České republiky

Nový školní rok si dovolím oslovit trochu mentorsky. Rád bych se totiž vyjádřil k půdě, k jejímu vlastnictví, obdělávání a k zacházení s půdou samotnou.

Vlastnictví půdy bylo za první republiky považováno za základní hodnotu a opakuji – za základ státu a národa. Po vzniku samostatného Československa 28. října 1918 proto logicky přišla první pozemková reforma, jejíž cíl byl umožnit vlastnictví půdy masám rolníků. Konkrétně došlo k záboru a následnému rozdělení pozemkového majetku nad 150 ha výměry. Samozřejmě za úhradu.

Po válce, v r. 1947 byla vyhlášena revize první pozemkové reformy. Byla to předzvěst socializace, respektive kolektivizace českého zemědělství – vlastně tehdy československého. Držba půdy byla omezena na 50 hektarů. Pak ovšem přišla ona kolektivizace a drtivá většina půdy byla obhospodářována v režimu tehdejších jednotných zemědělských družstev a státních statků. Právo užívání půdy bylo povýšeno nad právo vlastnické. Tento stav trval bezmála 40 let, byl to stav ve vztahu k vlastnictví půdy bezprávný. Byl to ale také stav, kdy veškerá půda byla obdělávána, a řekl bych, že docela pečlivě.

Po listopadové revoluci 1989 došlo v polovině devadesátých let minulého století k transformaci českého zemědělství, jejímž základem a prvním krokem bylo vrácení půdy vlastníkům. Teprve ve druhém kroku došlo k transformaci ostatního nemovitého a movitého majetku. Začaly ale také procesy, které se k půdě vztahují nepřímo, které však na ni mají velký vliv. Začala první vlna redukce stavů hospodářských zvířat a tím také počátek narušení koloběhu organické hmoty v půdě.

V první polovině devadesátých let se u nás chovalo 2,5 mil. ks skotu, v r. 2000 už jenom 1,6 mil. ks, vloni už to bylo jenom 1,3 mil. ks. U ostatních kategorií hospodářských zvířat byl vývoj podobný. Výsledkem tohoto dramatického poklesu stavů bylo snížení přísunu té nejkvalitnější organické hmoty, která má vliv na obsah humusu a na půdní úrodnost. Vedle toho se navíc prudce snížily i dávky anorganických hnojiv a zásadním způsobem se omezila neutralizace kyselých půd.

Sečteno a podtrženo – od poloviny devadesátých let jsme začali žít v podstatě na dluh. A to nepočítám zastavení investic do úpravy vodních režimů včetně údržby meliorací.

Vše popsané by bylo třeba přesně kvantifikovat. Jednak ekonomicky a jednak z pohledu půdoznaleckého. Za klíčový pokládám rozbor ekonomický, který by nám ukázal, co jsme půdě dlužni. Nic takového se ale neděje. Jsme pouze svědky patetických politicky podbarvených výkřiků o půdě, které ale nic neřeší a nikoho k ničemu nevedou. Prudké snižování stavů hospodářských zvířat mělo dramatický dopad na osevní postupy, jenž jsou další zárukou dobré kondice půdy a péči o ni. Tedy jenom v případě, že se jedná o vyvážené osevní postupy. Takové však v současné době má už jenom velmi málo farem či firem. V krajině už to vidí každý laik. Před asi dvěma měsíci jsem jel ze Slavkova do Kyjova, což je vzdálenost necelých 50 km. Za tu dobu jsem neviděl jediné pole vojtěšky nebo jetele či jetelotrávy. Jenom obilí, obilí, řepka a kukuřice. Mimo Vysočinu a jižní Čechy jsou celé regiony bez dobytka a statisíce hektarů se změnil v monokultury zmíněného obilí, řepky a kukuřice. Že to není jenom můj dojem, o tom svědčí čísla ČSÚ. To ale není všechno.

Velký problém vidím ve vývoji spotřeby certifikovaných osiv a sadby. Čísla ÚKZÚZ vypovídají o časově dlouhodobém prudkém propadu produkce těchto vysoce intenzifikačních výrobních vstupů. Tento vývoj vyjma řepky neznamena jenom stagnující výnosy, ale i značné zhoršování zdravotního stavu výsledné produkce. To je alarmující vývoj. Problémy nejsou jenom v upadajícím objemu živočišné produkce, který je vidět na první pohled. Jsou i v celé rostlinné produkci, která zdaleka nevykazuje intenzitu, která by odpovídala stávajícím poznatkům vědy a výzkumu a koneckonců i reálným výsledkům produkce rozvinutých západních zemí.

Závěrem mně dovoluji přeci jenom trochu pozitivní názor. Je jím skutečnost, že od loňského roku jsou ceny hlavních komodit rostlinné produkce na dobré úrovni. V současné době je jasné, že dobré ceny budou pokračovat, což přinese navýšení tržeb. Bude pokračovat i poptávka po surovinách na výrobu obnovitelných zdrojů energie, což je problematika na samostatný článek. Chci věřit, že nejde o krátkodobou amplitudu a že nás čeká příznivější období.

Ing. Jan Veleba
Agrární komora ČR

MEZINÁRODNÍ DOSTIHY ŽÁKŮ

Desátý dostihový den (12. 6. 2011) na závodišti ve Velké Chuchli měl na programu dva tradiční mezinárodní dostihy žáků. Hosty ze Slovenska – SOUP Šala – reprezentovala Adriana Dianová a Lucia Urbaničová.

Kuchařovou, Play the Game s Danielem Zurynkem, Beltaine s Adrianou Dianovou a Porta Cila s Barborou Galatíkovou.

V Ceně náměstka primátora hl. m. Prahy pro oblast školství, sportu a památkové péče Ing. Antonína Weinerta, CSc na 1800 metrů zvítězila druhá favoritka Roman Beauty, čtyřletá klisna německého původu, ze stáje Jamax kterou pro žáka naší školy Michala Demo nasadila zdejší absolventka Miroslava Maršíčková. Dále doběhl Aziak, s Helenou Šicovou, který byl bohužel diskvalifikován. Na druhé místo se tak posunul Long Pond s Danielem Zurynkem, třetí Clever Mind s Hanou Růžickovou, čtvrtý Danubius s Martinem Laubem, pátá Vaxalta s Adrianou Dianovou, šestý Neverland s Hanou Vašíčkovou, sedmá Truly Last s Pavlínou Honsovou, osmý Crocodile s Lucií Urbaničovou (s posunutým sedlem) a devátá Frankovka s Žanetou Zábranovou.

V Ceně Střední školy dostihového sportu a jezdeckví na 1400 metrů startovalo 10 koní. Úlohu favoritky splnila šestiletá klisna francouzského původu Roseburn s Martinem Laubem (deváté životní vítězství) ze stáje Kufr. Klisnu Martinovi sedlal trenér Jaroslav Drlík. Druhý doběhl Cazzar s debutující Nikolou Řehákovou, třetí pětiletý bělouš Lav reprezentující červenobílé barvy naší stáje s Lucií Urbaničovou, čtvrtý Nextreme s Helenou Šicovou a pátý Hmat s Pavlínou Honsovou. Dále proběhli cílem Defuze s pozorností budící Sabrinou

Vítězné týmy a všichni startující žáci si po dekorování odnesli poháry a věcné ceny, které věnovalo občanské sdružení Hippospol Velká Chuchle, TMM, spol. s r.o. a firma GAIN, dovozce krmiva pro koně. Děkujeme trenérům, majitelům, všem výše jmenovaným a také rodičům za spolupráci při pořádání žákovských dostihů. Další se budou v AUTO HASE PARKU ve Velké Chuchli konat 18. 9., 2. 10. a 30. 10. 2011.

Ing. Marcela Sýkorová, SŠDSaJ Velká Chuchle

PÍSECKÁ CESTA – UČEBNA V PŘÍRODĚ

Střední zemědělská škola v Písku realizovala během dvou let (2009–20011) projekt s názvem „Zkvalitnění výuky v environmentální oblasti“.

Jedním z cílů tohoto projektu OP vzdělávání pro konkurenceschopnost bylo i vybudování učebny v přírodě. Ta se rozprostírá na pozemcích školy a školního statku a čítá na 41 panelů. Ty zajišťují v návaznosti na databázi výukových programů využívání nových forem práce ve výuce – vedou např. žáky k souvislostnímu myšlení, k uvědomování si vzájemných vztahů a vazeb i k práci ve skupinách...

Panely se věnují tématům: Pastviny, Rybník, Plevel, Myslivost, Ovce, Kozy, Prasata, Skot, Koně, Botanika, Osivo a sadba, Zpracování půdy, Sklizně, Choroby, Škůdci, Chov včel, Dřeviny, Les, Králíci, Holubi, Výroba mléka, masa, Nemoci zvířat, Anatomické názvosloví...

Slavnostní otevření učebny v přírodě se uskutečnilo v září loňského roku a ten den určitě patřil mezi ty šťastné i pro paní ředitelku Střední zemědělské školy v Písku Ing. Zdeňku Hůrskou a celý její pracovní kolektiv.

O to těžší je pokračovat v textu dál smutnou zprávou... paní Zdeňka Hůrská po krátké nemoci 7. května 2011 ve věku 55 let zemřela. Všichni, kdo měli možnost ji poznat, si hned vybaví její milou tvář, laskavou povahu a velkou energii.

Škola, dříve žijící trochu ve stínu písecké lesnické, se pod jejím vedením (od 1. ledna 2002) rychle dostávala do popředí a začala patřit mezi známé, kvalitní a vyhledávané školy pro zemědělské studium.

Přejme škole, i v památce její paní ředitelky, aby všechno to dobré úsilí bylo co nejdéle zúročováno. Ať písecká zemědělská dál pokračuje tím správným směrem a neztrácí nic ze svých hodnot.

Otevření učebny v přírodě – paní ředitelka Hůrská (uprostřed) s hosty a pedagogy přestřihává slavnostní pásku – představení jednotlivých panelů a odborných témat

JEZDECKÝ DEN V TLUSTICÍCH

Jen co se Odrava vydýchala z účasti na dětském dnu ve Velké Chuchli a dobrodružné cestě mezi hromy, blesky a lijákem, tak se vydala zase na cesty. Tentokrát do Tlustic na Červnové jezdecké hry pro děti.

Za naši Střední školu dostihového sportu a jezdeckví nastoupily v kategorii děti: Bára Smrčková a v kategorii mládež: Kateřina Nováková (1. ročník), Karolína Kinská a Markéta Gročová (2. ročník) – všichni v sedle trpělivé Odravy. To, že je jezdecký areál těsně vedle letiště, jsme netušili. Ve chvíli, kdy Odrava vystupovala z vozíku, tak nad ní hned přeletěl vrtulník. Ostatní závodníci koukali na naši kobylku, která se tvářila, jako by na letišti byla obden. Veterinární přejímka a zápis jezdců ukázaly, že zde bude organizace v pořádku. Přístup organizátorů k nám byl perfektní. Předali jsme naše propagační materiály a tiskoviny, které velmi rádi přidali k cenám pro vítěze a umístěné. Odrava zatím byla maximálně zaujatá kvalitní pastvou, takže startující letadla ji nijak neobtěžovala. V průběhu čekání na závod se holky střídaly v pasení Odravy, šla na start až dlouho po poledni.

Jako první čekala na start malá Bára Smrčková. Protože pořád Odrava pokukovala po parkuru, tak jsme jí ho šli ukázat. Jediná Bára měla velkého koně, sice závodila s vodičem, ale byla největší, protože většina dětí měla malé poníky. Hned po startu lehce překonaly první část tratě, kde byl malý skok, cik cak z kavelet, terenní vlna, přenos vajíčka na lžici, kuželky, kroužky, kavalety (zde získala Bára vysoké hodnocení za lehký sed), věšení prádla (to moc neklaplo, ačkoliv to nejvíc trénovaly), a jízda skrz pentle a bombóny, kde Odrava neohroženě prošla, a do cíle vklusaly. Jako první ze starších vyjela Markéta Gročová a šla klus a cval. Ač byla trať koncipována na poníky, tak dokázala Odravu vést perfektně, i věšení prádla zvládla bravurně. Teď už bylo vidět, že Odrava hru pochopila a těší se. S Karolínou Kinskou procválala první část a stála jak přikovaná, když Karolína ze sedla házela míčky a obruče. Získaly také potlesk za závěrečné procvávání fáborků, kde obě daly najevo, že jsou ze školy dostihové. Kateřina Nováková,

poslední naše závodnice, už frčela jako střela, protože Odrava měla kurz v malíčku a brzdila prakticky jen před zkouškami z místa. Projetí brány s fáborky bylo legendární a diváci čekali, jak ji procválá a mohutně ji podporovali.

Potom už jsme čekali na vyhlášení výsledků, které nás překvapilo: 1. Bára Smrčková – Odrava (kategorie děti), 1. Kateřina Nováková – Odrava, 2. Karolína Kinská – Odrava, 3. Markéta Gročová – Odrava, (kategorie mládež). Všechny slečny získaly ceny jako sošky, hrníček, zápisníčky, luxusní balení pera a tužky a čokoládu. Samozřejmě i floty a diplom. Velkou radost jsme měli z toho, že naši žáci a kůň jsou schopni závodit a vyhrát nad koňmi, kteří jsou trénováni jen pro tyto akce. Potěšilo nás, že jsme byli pochváleni, že dokážeme připravit i malé děti.

Speciální poděkování chceme vyjádřit Lence Smrčkové za zajištění svačiny, oběda a pití pro všechny naše závodnice a Honzovi Smrčkovi za fotografování a organizační pomoc.

Helena Burcalová, SŠDSaJ ve Velké Chuchli

NEOBHOSPODAŘOVANÉ POZEMKY

Prostor pro invazní druhy rostlin, 17. díl

Kolotočník ozdobný (*Telekia speciosa*)

Kolotočník je rostlina evropská, roste v horách jižní a východní Evropy, Malé Asie a na Kavkaze. Nejbližší lokality, kde roste jako původní druh, jsou na východním Slovensku: Slánské vrchy, Višhorlat, Bukovské hory.

Je to nápadná vytrvalá bylina až 2 m vysoká, s velkými listy až 40 cm dlouhými a 30 cm širokými. Spodní listy jsou větší, s řapíkem, vejčité, na bázi srdčité vykrojené. Horní jsou menší a přisedlé. Okraje mají vroubkované pilovité a jsou více méně

chlupaté, na líci odstálé. Navíc má rostlina přisedlé žláznaté chlupy. Větvená je jen v horní části, kde je také hustě chlupatá.

Velká květenství (úborny) mají 5–9 cm v průměru a je jich na rostlině 2 až 8, skládají řídkou chocholičnatou latu. Úbor má řadu okrajových jazykovitých nápadně žloutkově žlutých květů s korunou 1–3 cm dlouhou a asi 1 mm širokou. Střed květenství (terč) má 2,5–3,5 cm v průměru a skládá se z trubkovitých květů hnědožluté barvy. Kvete od června do srpna, plodem jsou nažky asi 6 mm dlouhé.

Pro svou nápadnost a okrasnou hodnotu je kolotočník pěstován ve skupinách i porostech v parcích a zámeckých zahradách. Často zplaňuje právě v okolí parků, z takového ohniska se pak šíří podél vodních toků a komunikací. Objevuje se i na lesních mýtinách a na horských loukách. Kolotočníku se daří dobře na slunci i v polostínu, na půdách spíše vlhkých, slabě kyselých až slabě zásaditých, s dostatkem živin. Dokáže díky své velikosti poškodit původní pobřežní vegetaci.

Roste spíše ve středních a vyšších polohách, kde se poměrně rychle šíří. Je známý z Beskyd, Šumavy, východních, severních a středních Čech, severovýchodní Moravy. Roste často kolem horských osad, například v Orlických horách je považován za zdomácnělý. Za problém je považován např. v Českosaském Švýcarsku, kam se šíří z Lužických hor. V CHKO Labské pís-

kovce byla v r. 2006 usnesením vlády ČR povolena výjimka použít biocidy k likvidaci invazních rostlin, mezi nimi i kolotočníku ozdobného a třápatek v I. a II. zóně. V Průhonickém parku u Prahy se kolotočník často rozrůstá na velkých plochách, proto musí být kosen. Rostlina obsahuje – pravděpodobně v žláznatých chlupech – látky (telekin, isotelekin atd.), které vyvolávají alergickou reakci na pokožce citlivých osob. Známý jsou případy právě z průhonického parku, kde si lidé při použití velkých listů často způsobili nepříjemnou vyrážku na citlivých částech těla.

O historii jeho šíření u nás máme málo údajů. Je to velká rostlina, která se špatně suší a skládá do velikosti herbářové položky, proto není v našich herbářových sbírkách dostatek dokladů s uvedením lokality výskytu. Nelze tedy na základě dokladů zjistit jeho původní ohniska a šíření z nich. Jisté je jen to, že se nepěstuje příliš dlouho a patří mezi neofyty.

Kolotočník je nápadný a často se pěstuje, ochotně zplaňuje, proto se dá očekávat jeho další šíření. Patří do 2. kategorie invazních rostlin, proto má být evidován jeho výskyt, aby se zamezilo jeho záměrné šíření především v okolí chráněných území. Samozřejmě se pěstuje i v západní Evropě a tak zplaňuje všude – od Velké Británie po evropské Rusko, kde jeho nové rozšíření navazuje na původní areál druhu.

Nejvhodnější metodou likvidace a udržování rostlin v mezích dekorativní rostliny je pravděpodobně opakované kosení před dozráním semen. Při menším množství rostlin je vhodné i vyrvání. Podél vodních toků je nevhodné používat pesticidy, jinak se doporučuje nanášení herbicidu na listy.

RNDr. Jana Möllerová, Praha

110 LET ZAHRADNICKÉHO ŠKOLSTVÍ V BRNĚ

V r. 2011 si připomínáme významné výročí vzniku zahradnického školství v Brně. Je tomu již 110 let, kdy tu byla založena škola vychovávající budoucí zahradníky.

Její zřízení nebylo náhodné. Zdejší region se od nepaměti vyznačuje přírodními a klimatickými podmínkami velmi příznivými pro zahradnickou výrobu. Listujeme-li pak nejstaršími dochovanými písemnými materiály, zjišťujeme, že zemědělství bylo jak ve městě, tak i v okolí značně rozvinuto a patřilo k důležitým zdrojům obživy jeho obyvatel. Např. první zmínka o vinicích se datuje r. 1228. V 16. stol. je zase archiváliemi dokladován i vzrůstající počet zahrad a ovocných sadů a ve stále větší míře pěstování různých zahradnických plodin, jako kupř. salát, melouny, pažitka, česnek a také velké množství květin. Jsou známy i první realizace sádkových úprav, a to nejen u šlechtických sídel.

Počátky a rozvoj zahradnického vzdělávání

Ani rozvoj průmyslu a rostoucí počet nezemědělských obyvatel neomezil zdejší zahradnictví, které se stále rozšiřo-

valo a zkvalitňovalo. S jeho rozmachem rostla i snaha získat v tomto oboru adekvátní vzdělání. V existenci zahradnického školského zařízení pak spatřovali obyvatelé příležitosti další seberealizace a možnosti zvyšování výroby. Uvědomovali si, že znalost pouhých praktických zkušeností již nestačí. Tužby brněnských zahradníků začaly nabývat reálnou podobu v polovině 19. stol., kdy vznikají odborné spolky sdružující zahradníky, jejichž stěžejní snahou je zakládání vzdělávacích zařízení.

Na vznik zahradnické školy v Brně – Bohunicích má pak největší podíl samostatný Český ovocnický spolek založený 6. 1. 1900, jehož prioritou – iniciovanou zejména významným moravským ovocnářem Františkem Suchým – bylo vybudování nové školy pod názvem Pomologický ústav na velmi pěkně položeném pozemku v povodí potoka Leskavy. Povolení školy bylo vydáno Moravským zemským sněmem

2. 5. 1900. I když nebyla k dispozici v té době ještě vlastní školní budova, započalo vyučování ve stísněných pronajatých prostorách Zemského včelařského spolku se střední části Brna na Vídeňské ulici 4. 2. 1901. Stavba školy na okraji Bohunic započala r. 1902. Plány a propočty zpracovávali stavitelé Antonín Tebich a zejména později proslulý Ing. Architekt Dušan Jurkovič. Výsledkem byla eklektická architektura s historickými a národopisnými prvky připomínající areál lázní Luhačovice a Pustevny v Beskydech. Je úctyhodné, s jakým nasazením byla výstavba realizována. K dokončení došlo již po dvanácti měsících a v červenci 1903 byli první žáci ve vlastním objektu. Formálně však byla školní budova slavnostně odevzdána svému účelu až o rok později. Prvním ředitelem se stal František Suchý, který se nejvíce zasloužil o realizaci vzniku školy.

Až do r. 1919 se žáci vzdělávali teoreticky a prakticky v jednoleté škole. Po té dostala škola název Zemský zahradnicko-ovocnický ústav, byla přeměněna na dvouletou, avšak uchazeči se přijímali jednou za dva roky (každoročně až od šk. r. 1936/37). V průběhu dalších let prošla škola řadou mnohdy převratných změn. V r. 1938 existovala jako Státní zahradnicko-ovocnický ústav, r. 1939 Zahradnicko-ovocnický ústav, r. 1943 Ovocnicko-zahradnická škola, r. 1945 pak Státní zahradnicko-ovocnický ústav, r. 1946 Ovocnicko-zahradnická škola, v r. 1950 Zahradnická škola. Po tomto období dochází v Bohunicích k rozšiřování nových forem vzdělávání. V r. 1952 bylo z původního zaměření odborné dvouleté ovocnicko-zahradnické školy zřízeno postupně dvouleté nástavbové studium pro absolventy středních všeobecně vzdělávacích škol k získání odborností. V letech 1964–1981 tu souběžně vznikla ještě Střední zemědělská technická škola, obor zahradnický s tříletým dálkovým středoškolským studiem ukončeným odbornou maturitou, kam byli přijímáni uchazeči po vyučení nebo s tříletou praxí v zahradnictví. V období 1969–1978 zde existoval ještě další typ školy, a to Dvouletá odborná škola vazačsko-aranžérská, jako denní studium pro vyučené zahradníky. V letech 1970–1981 přibýlo nástavbové studium pro abiturienty středních všeobecně vzdělávacích škol a gymnázií, jako součást Střední zemědělské technické školy oboru zahradnictví. V letech 1973–1981 měla škola pětileté dálkové studium při zaměstnání pro vyučené zahradníky a absolventy nižších zahradnických škol, ukončené úplnou maturitou. Dále se pak v tomto období realizovalo dvouleté nástavbové denní studium pro absolventy tříletých zahradnických učilišť. V období 1973–1977 existovala pak Dvouletá odborná škola sadovnicko-školkařská, s denním studiem pro vyučené zahradníky. Od r. 1976 se již datuje čtyřleté denní studium. Zařízení má do r. 1984 název Střední zemědělská technická škola, obor zahradnický, od r. 1984, do r. 1991 Střední zemědělská škola, obor zahradnický, od r. 1991 pak Střední zahradnická škola.

Zahradnické školství v novém tisíciletí

Významná změna v brněnském zahradnickém školství nastala r. 2004. K 1. červenci došlo k jejímu sloučení se Středním

odborným učilištěm Želešice a Středním odborným učilištěm zahradnickým a Učilištěm Rajhrad. Přejímací organizací se stala škola v Rajhradě a nový komplex dostal název Střední zahradnická škola, Střední odborné učiliště a Učiliště Rajhrad, který se posléze změnil na Střední odbornou školu zahradnickou a Střední odborné učiliště Rajhrad, což je doposud. Od šk. r. 2007/2008 byla zaznamenána ještě další významná změna. V Brně, odloučeném pracovišti rajhradské zahradnické školy, přibýlo k dosavadní výuce čtyřletého oboru zahradnictví ještě čtyřleté střední vzdělávání v oboru Ekologie a ochrana krajiny rovněž uzavřené maturitní zkouškou a dále tříletý učební obor Opravář zemědělských strojů s možností dvouletého nástavbového studia.

Sledujeme-li bouřlivý rozvoj, vznik a změny studijních oborů a typů, musíme konstatovat, že přinesl nutnost vysokých nároků na pedagogický sbor i řízení školy. Zvládnout v některých letech 6–8 forem studie, zajistit odbornou úroveň, kvalitní praxi a náležitě připravovat absolventy, si vyžádalo mnoho úsilí. Škola se však zhostila všech úkolů velmi úspěšně. Bohunicemi nabízený koncipovaný studijní program se vyznačoval po celou dobu velkou přitažlivostí a nejinak je tomu i v současnosti. K realizaci tohoto cíle výrazně pomáhá také těsné spojení s prací. Kontakt s řadou brněnských i mimobrněnských firem dokazuje, že škola je otevřenou institucí a živou součástí celého regionu. Žáci ve vybraných špičkových provozech absolvují svoji praktickou výuku a jejich odborníci konzultují se školou výrobní potřeby. Recipročně poskytují škole i mnoho praktických podnětů pro její činnost.

Výrazným prvkem se stalo i školní zahradnictví. Dříve samostatná organizace, od r. 1996 – již součást bohunického školského zařízení, poskytuje rozsáhlý areál studujícím při ověřování teoretických poznatků. Provozní skleníky, včetně sbírkového, měly již od svého vzniku v letech 1917–1920 rostlinný materiál špičkové úrovně a představovaly nejnovější trendy v oboru.

Významné odborné aktivity

Podobně jako v minulosti, tak i v současnosti znásobují vysokou úroveň školy i četné mimovyučovací aktivity. Vžité se staly v posledních desetiletích výstavy ve školním areálu termínově směřované k závěru kalendářního roku se střídavým uspořádáváním v listopadu nebo prosinci, tematicky zahrnující krásy podzimu, památky zesnulých, vánoční a novoroční aranžmá. V nedávné době škola kromě toho začala organizovat, a to velmi úspěšně, i jarní jarmarky řemesel, kdy ukázky vazačských a aranžérských prací svých studentů obohacila o prezentaci dalších brněnských škol vychovávajících umělecké kováře, truhláře, keramiky, kosmetičky, kadeřnice, cukráře a v neposlední řadě také módní návrháře, kteří navíc při těchto akcích realizují módní přehlídky, jejichž součástí je předvádění floristických výtvarů. V této souvislosti je třeba vyzvednout, že velký úspěch sklídl např. poslední jarmark, který

se pro svoji atraktivnost stal také význačnou součástí jarních slavností městské části Brno-Bohunice.

Zvláštní místo ve spektru výuky brněnských zahradníků mají rovněž kontakty s územně odborným pracovištěm Národního památkového ústavu Brno, jejichž výsledkem jsou pozoruhodné floristické projekty konané v areálech hradů a zámků Jihomoravského kraje. Vytvořené symbiózy květin a historických exponátů si získaly záhy zájem našich a zahraničních návštěvníků. V r. 2011 byly nejvíce oceněny projekty „Ve znamení tulipánů“ na státním zámku Lysice a „Božská komedie“ v květnové prohlídkové trase státního zámku Slavkov u Brna. Přípravu brněnských zahradníků znásobuje také spolupráce se sesterskými školami v rámci Evropské unie, např. z Belgie, Německa, Litvy, Polska, Rakouska či Slovenska, která zejména v posledních letech nabývá stále rostoucí gradaci. Nejvýznamnější v tomto směru byly ve šk. r. 2010/2011 úspěšné projekty jako mezinárodní floristická soutěž Brněnská růže, či reprezentace bohunických studentů (jediní z České republiky) v aktivitě „Europa-Comenius-Garten“. Tady šlo o vytváření společného produktu v rámci praktické výuky sadovnické tvorby s konečným výstupem založení „Evropské zahrady Comenius“ na pozemcích polské školy Bielsko-Biala.

Za 110 let činnosti školy se mnoho změnilo v obsahu, rozsahu i formě studia. Vše ale s cílem vychovat co nejlepší absolventy, kteří si osvojí co nejvíce poznatků a připraví se tak co nejdůkladněji pro praxi. Branami v Brně-Bohunicích prošlo celkově několik tisíc absolventů, kteří svými znalostmi a prací dávají tomuto vzdělávacímu zařízení dobré vysvědčení. Uplatňují se v podnikatelské praxi, zahradnickém školství, pracují v odborných zahradnických společenstvech a na dalších místech, kde obohacují zahradnický obor.

Čas změny

V jubilejním roce však výuka zahradnictví v Brně-Bohunicích končí. Jihomoravský kraj, který je zřizovatelem školy a v r.

2004 ji s rajhradskou školou sloučil (učinil odloučeným pracovištěm) vystavěl v Rajhradě nový vzdělávací komplex. A tak studenti z brněnských Bohunic již mají od zač. šk. r. 2011/12 výuku v Rajhradě u Brna. Tato skutečnost však neznamenala, aby si v Brně nepřipomínali letošní významné výročí. To se v podstatě prolínalo celým šk. r. 2010/11. Uskutečnilo se několik zajímavých akcí, nejvýraznější bylo tzv. ohlédnutí za stodesetiletou existencí v rámci tradiční vánoční výstavy.

Avšak k vyvrcholením oslav patřily Zahradnické slavnosti, konané 4. června za spoluúčasti sesterských škol, předních zahradnických firem působících v regionu a spřízněných institucí. Pro zájemce byly připraveny dokumenty o počátcích, průběhu a současnosti zahradnického školství v Brně-Bohunicích, ukázky zahradnické literatury jak z dřívějších let, tak i ze současnosti a působivou formou podaná prezentace dnešního ovocnictví, sadovnictví, květinářství a zelinářství. Z bohatého výběru se těšila zájmu především výstava bonsajů, informace včetně odborných přednášek o ochraně rostlin, zahradní architektuře, mechanizaci, konzervaci ovoce a zeleniny, sklepním hospodářství, výrobě vín aj. Přítomní přivítali i možnost nákupu publikací se zahradnickou tematikou, výpěstků z produkce školního zahradnictví a zúčastněných firem i pestrý doprovodný program. Zahradní slavnost se stala i příležitostí ke zhlédnutí celého školního areálu, včetně okrasného parku s řadou stoletých dřevin i k setkání absolventů. V rámci oslav nešlo však o nostalgii. V popředí byl pohled do budoucna.

A úsilí o plné využití všech pozitivních poznatků a zkušeností pedagogického procesu dřívějších let a jejich aplikace v novém prostředí a nových podmínkách tak, aby další etapa vývoje zahradnického školství naplnila potřeby aspektů vzdělanosti 21. st. a rajhradská škola nadále byla pro oblast Brna-města i Brna-venkova neodmyslitelným prvkem.

Ing. Jiří Ptáček
emeritní pracovník SOŠZ a SOU Rajhrad

Budova školy v Bohunicích, 1905

RUCHADLO

uznávaný symbol počátku zásadních změn ve zpracování půdy

„Jak známo, užívalo se dříve ke zkypření půdy rádlu, háku zvaného, které sice půdu kypřilo, ale brázdy na sebe nekladlo a neobracelo. Tu důmyslný rolník František Veverka – asi r. 1827 – přemýšlel, jak by rádlu předělal, by půdu důkladně obracelo a brázdy pravidelně kladlo. I zhotovil si doma z prkénka model a přišel k bratranci Václavu, kováři, radit se s ním, jak to provést? Provedli to a zkoušeli... Roku 1828 zkoušeli poprvé Veverkové u přítomnosti mnoha sousedův svůj nový prluh, který pochvaly došel a od přítomných ruchadlem jest nazván... Veverků nenapadlo vymoci si výsady na svůj vynález, a tak ani v Čechách na mnoha místech nebylo později známo, kdo ruchadlo vynalezl... Vidoucí rolníci výborné výkony ruchadla, spěchali, by rádlu svá u kováře Veverky na ruchadlo předělali dali a tak razilo si ruchadlo cestu do všech končin a **jest nyní rolnickým strojem světovým**, na jehož základě vznikly ty nejrozmanitější druhy nových pluhů.

Již za první 4 roky bylo ho v Čechách přes 1000 kusů v práci! (Hospodářský list, 1883)

„Hospodářský svět tázal se, kdo že byl vynálezcem tohoto výtečného stroje hospodářského? A tu se přihlásili hned Němci a Angličané. Avšak hospodáři čeští nedali se oloupiti o čest vynálezu ruchadla.“ Po opakovaném složitém a všestranném šetření byla prioritou bratranců Veverkových jednoznačně prokázána a před veřejností stvrzena odhalením „pomníku lásky, pomníku vděčnosti“ v Pardubicích a v Rybitví na velkolepé národní slavnosti uskutečněné v Pardubicích 8. a 9. září 1883.

Zhruba tři roky stačilo na vývoj ruchadla, více jak 50 let bylo třeba, aby byla jednoznačně potvrzena prioritou prostých českých vynálezců z Rybitví!

JR

STOPAMI VÝVOJE TECHNICKÉ VZDĚLANOSTI U NÁS

I. Část

Pod pojmem „technika“ se dnes skrývá příliš mnoho, než aby se dal uspokojivě vymezit. Technikou bývají myšleny různé nástroje, stroje, dopravní prostředky, měřicí zařízení, slyšíme také o technice jízdy, o technice malířské, o technice sportovních úkonů atd. atd.

V řadě definic se často autoři vracejí k původnímu řeckému výrazu „techné“, což znamená znalost, důvtip, obratnost ap. Pod tento pojem tedy neřadí jen hmotné nástroje, jež člověk vkládá mezi sebe a předmět své práce, ale v podstatné míře právě také ony znalosti, zkušenosti, dovednosti. Technika, ať už ji definujeme jakkoliv, sehrála ve vývoji lidstva zásadní roli. Znalost jejího vývoje není jen zajímavá záliba či jakási nadbytečná ozdoba, která má dodat nadšenci většího lesku, ale zcela nezbytný základ postupu vpřed, bez něhož by „tento postup jen stěží mohl nesehat“, říká kupříkladu holandský badatel J. Forbes (1961).

Raný středověk na antiku nenavázal

Člověk vstoupil na jeviště dějin již s určitými znaky technického myšlení. Využívání primitivních nástrojů a schopnost jejich zhotovování – to bylo to, co člověka odlišovalo od ostatních tvorů. Svědky této skutečnosti jsou archeology nalézáné opracované kusy kamene, později jiných přírodních materiálů – dřeva, kostí, rohových útvarů pravěkých zvířat a další pozoruhodné důkazy dávné obráběcí techniky. Škála technických dovedností člověka se postupem doby rozšiřovala, zdokonalovala a dosáhla v některých oblastech již ve starověku až neuvěřitelné úrovně. Namátkou stačí připomenout například dávná zavodňovací díla v Babylonii nebo v Číně, egyptské pyramidy, monumentální římské chrámy atd. atd.

Raný středověk časově sice na antiku navazoval, nenavázal však na její technické a výrobní dědictví. Formující se poměrně jednotná evropská civilizace sahající od Atlantiku až po stepní

oblasti Rusi začínala jako typická agrární civilizace. Zemědělství bylo jediným odvětvím a vlastníci půdy svrchovanými pány, kteří určovali pravidla, pravidla feudalismu. Téměř všechny potřeby rané středověké společnosti byly uspokojovány zemědělskou výrobou. Venkov si stačil, vyráběl vše, co potřeboval. Na nové technické podněty reagoval, leč velmi váhavě.

Technika vrcholného středověku

Vrcholný středověk – 13. až 16. století – je také obdobím vrcholného feudalismu. Technický pokrok, ať domácího původu či „importovaný“, vytvářel postupně předpoklady nejen pro rozkvět venkova, ale také pro vznik činností mimo venkov, pro vznik měst. To s sebou nese řadu nových skutečností: rozvíjí se obchod a vše, co s tím souvisí, rozvíjí se stavebnictví, hledají se nové stavební materiály, rozvíjí se doprava, dopravní prostředky, dopravní cesty (hlavně vodní) atd. Poprvé také dochází k odlidňování venkova... Ve městech se mimo jiné formuje řemeslnický stav. Jeho „živnostenská práva a výdělečné zájmy“ vedou záhy řemeslníky ke sdružování v cechy. Netrvalo dlouho a obdobným způsobem se začínají organizovat i řemeslníci venkovští.

S prvními cechy se u nás setkáváme již ve 13. století. V 15. a 16. století éra cechů dosahuje vrcholu. Počínaje 17. stoletím dochází k jejich pozvolnému odumírání a v 19. století skončily nadobro. Úplná svoboda živnosti byla u nás vyhlášena r. 1859. V odvětvích technicky či organizačně složitějších (hornictví, hutnictví, oblast spjatá s domácí výrobou – souhrnně „necechovní odvětví“) se tento systém neuplatnil.

Nicméně i tak cechy po několik století významně garantují – i limitují – technický vývoj, ale zdaleka nejen ten! Potvrzují to jejich základní dokumenty – cechovní artikule, statuty či reglement. Nejstarší známé artikule – krejčích na Starém Městě Pražském – pocházejí z r. 1318. Roku 1324 přišli se svými artikulemi pražští zlatníci atd. Z r. 1338 pocházejí první artikule z venkovských měst, a to pekařského cechu v Netolících. Text byl v leccems rozdílný, vesměs ale artikule začínaly nároky na zbožnost a mravní chování členů. Zapovídalo se „lání, hromování, oplzlé řeči a nectný život“.

Za řádné členy cechu se přijímali pouze mistři. A mistrem se stal jen svobodný občan nebo měšťan z řádné rodiny, pokud byl ženatý – pak „se ctnou pannou nebo vdovou“. Svému řemeslu musel být řádně vyučen, což musel hodnověrně doložit. Jeho přijetí mohlo být ohroženo i nejrůznějšími prohřešky v chování – třeba i staršího data. Cechy vedli starší mistři, čili cechmistři. Jejich pravomoci byly značné: dohlíželi na použité suroviny i na hotové výrobky, dohlíželi na chování mistrů, jejich žen i zřízců, rozhodovali u cechovního soudu, hospodařili s prostředky cechu, atd.

Od učně k mistrovi

Cechy od svého vzniku až do nástupu průmyslové revoluce ovlivňovaly zásadním způsobem výchovu a vzdělávání řemeslnického dorostu. Jednalo se především o předávání praktických zkušeností. Teorie asi dlouho absentovala. Pravidla, jak se stát vyučeným řemeslníkem, byla striktní. Učeň (učedník), podle regulí cechů, musel pocházet z řádné rodiny a poctivého stavu, což museli stvrzovat jeho „rukojmi“. Výuční doba byla rozdílná: 2 až 7 let – pro chudé delší, bohatším, když připlatili, se učební doba zkracovala. Případné předchozí učení u „fušera“ se nepočítalo. A takovýchto nedoučených či samozvaných pokoutních „řemeslníků“, označovaných jako humplíři, hudlaři, fušeři, což vesměs znamená něco jako packalové, břídilové apod., bylo vždy dost.

Učeň byl přijat na zkoušku, která trvala 2 až 6 týdnů. Byl-li přijat definitivně, měl právo být vyučen „celému řemeslu“, nic před ním nemělo být skryto. Strávil se vlastně členem mistrovské rodiny. Po vyučení byl slavnostně vyhlášen za tovaryše. Nový tovaryš se ještě povinně, zpravidla půl až dva roky, „doučoval“ u svého mistra, později u mistra stanoveného cechem. Protože se jednalo vesměs o neženaté lidi, při dohodnutém týdenním platu zůstávali u mistra na byt i stravu. Pracovní doba, stejně jako u čeledě, začínala s východem slunce a končila v létě hodinu před jeho západem, v zimě asi o sedmé večer. V létě to bylo tedy 14 hodin, v zimě 12. V neděli a o velkých svátcích se nepracovalo – na to dohlížel cechmistr i rychtář (výjimkou bylo 14 dnů před „jarmarkem“).

Po „doučení“ následovala další významná část jeho odborného i lidského „dospívání“, tzv. vandr. Vedl tam, kde se tovaryš mohl něčemu ve svém oboru přiučit, tedy tam, kde mělo „jeho“ řemeslo lepší zvuk, kde kvetl obchod s „jeho“ surovinami či s „jeho“ hotovými výrobky. První zmínky o vandru „po

řemesle“ pocházejí již z 15. století. Od poloviny 16. století byl, jak se zdá, povinný. Do českých zemí přicházeli vandrovní tovaryši z Německa, Polska, Uher – naši převážně šli opačným směrem. Vandr trval jeden rok (např. volynští hrnčíři), dva roky (krumlovští koželuhové), ale i čtyři léta (volynští kloboučníci). Navštívena byla nejdříve větší města doma a pak se šlo za hranice (Vídeň, Linec, Krakov...)

Než se dal tovaryš na cestu, od cechu si vyžádal výuční list s pečeti, řádně se rozloučil s mistrem a paní mistrovou – a pak už stačilo vzít si vhodnou „zbraň“, na záda filec (pingl, ranec) a šlo se – někdy sólo, jindy ve dvojici či trojici. V souvislosti s vandrem se řemesla dělila na šenkovní a nešenkovní. Ta šenkovní měla na předpokládaných trasách určitou síť tovaryšských šenků (šenk, také herberk = hospoda, noclehárna), kde se dalo přenocovat a také získat potřebné informace o pracovních možnostech.

Vandrovního tovaryše jako první přijal „hospodář neboli pan otec hospodský“. Jemu odevzdal zbraň i tlumok. Pak poslal pro „starší“ tovaryšské organizace. Ti vandrovníka formálně přivítali a začali s prověrkou: musel předložit výuční list a odpovědět na otázky, které měly odhalit jeho profesní zdatnost i lidské vlastnosti. Bez povšimnutí nezůstávalo ani jeho oblečení a obutí – mohlo signalizovat vandrovníka podezřelého. Když se neobjevilo nic varujícího, podali mu teprve ruku a nabídli informace o možnostech práce v jejich rajonu. Pokud práce nebyla – dostal nějaký peníz a šel hledat jinam. Když dlouho úspěšný nebyl, nezbývalo než „fechtovat“ – žebrot. Pokud toto trvalo dlouho, mohl být prohlášen za tuláka a vsazen do šatlavy. V případě, že nabídku dostal, měl 14 dní na rozmyšlenou. Nesměl však hledat práci jinde. Když se pak rozhodl zůstat, následovala definitivní domluva. V nejbližší schůzi tovaryšské organizace byl také slavnostně přijat, přičemž složil nějakou částku „přivandrovního“. Stejně slavnostní bylo i ukončení jeho pobytu, pokud se ovšem rozcházeli v dobrém.

Po úspěšném vandru stal se tovaryš čekatelem mistrovství. Po třech, někdy i více letech, mohla začít poslední etapa na této cestě: zhotovení mistrovského díla, zaplacení poměrně vysokého „příjemného“. Rozhodovalo i jeho dlouhodobé chování. Požadavky na „majstrštyk“ nebyly vůbec malé: např. krejčí musel ušít až 25 obleků, švec vyrobit až 8 párů bot, kovář zhotovit podkovu pro koně, kterého přivedli, otočili a hned odvedli atd. Pokud všechno dopadlo podle regulí, následovala slavnost, jejíž součástí byla bohatá svačina pro celý cech – samozřejmě na účet nově jmenovaného mistra. Ten byl po určité době ještě „mladším mistrem“, „mládkem“ nebo „novíčkem“, z čehož vyplývaly další zvyklosti (konal např. písařské a „poselné“ práce.) Toto všechno bylo „mistrovským synkům“ a ženichům „mistrovských vdov“ vesměs odpouštěno.

Jen takto všestranně prověřený mistr měl právo výroby, samozřejmě jen v oboru, kterému byl vyučen. Rovněž tovaryši, které zaměstnával, museli být řádně vyučeni témuž řemeslu.

Ing. Josef Rozman, CSc., Moravská Třebová

OBSAH

Restart odborného školství	1
Úspěšná škola v Horkách nad Jizerou	2
Zemědělské školy spolupracují a nejsou na to samy	3
Současné potřeby zemědělských podniků na trhu práce	5
Lidové tradice českého venkova	6
Spolupráce se středními školami I. část	7
Program rozvoja vidieka SR I. část	9
Úloha a postavenie inovácií v regionálnom rozvoji I. část	11
Študenti – aranžéri získavali skúsenosti v Európe	12
Chuchelské ohlédnutí za uplynulým školním rokem	13
Za praxí po Evropě	14
Půda je základem státu a národa	15
Mezinárodní dostihy žáků	16
Písecká cesta – učebna v přírodě	17
Jezdecký den v Tlusticích	18
Neobhospodařované pozemky – invazní druhy rostlin (17. díl)	18
110 let zahradnického školství v Brně	19
Ruchadlo	22
Stopami vývoje technické vzdělanosti u nás I. část	22

REDAKČNÍ RADA

Mgr. Tatiana Belová, SPPK Bratislava
PaedDr. Mária Benedikovičová, MP SR Bratislava
Ing. Jaromír Beneš, Školní statek Opava
Mgr. Otakar Březina, Česká zemědělská akademie Humpolec
Ing. Mária Debrecéniová, Ph.D., Agroinštitút Nitra
Ing. Ludmila Gočálová, MZe ČR Praha
Ing. Petr Hienl, ÚZEI Praha
PhDr. Aleš Hradečný, Praha
Ing. Zorka Husová, NÚOV Praha
Ing. Marcela Chrenková, SPU Nitra
Ing. Ludmila Kováčiková, Agroinštitút Nitra
Ing. Emil Kříž, Ph.D., IVP ČZU Praha
doc. PhDr. Dana Linhartová, CSc., ICV MU Brno
Ing. Mária Múdra, ZSŠP Rakovice
Ing. Helena Psotová, Úrad NSK Nitra
PaedDr. Anna Sandanusová, Ph.D., UKF Nitra
Ing. Václav Stránský, MZe ČR Praha

K ilustraci na obálce: Od doby vzniku českého ruchadla zaznamenala orební technika prudký rozvoj ve všech směrech. Kresby Jiřího Buchty.

CONTENTS

Conference about the future of professional educational systém	1
Successful school in Horky nad Jizerou	2
Agricultural schools collaborate and are not alone for this task	3
Contemporary needs of agricultural enterprises on the labour market	5
Folk traditions of the Czech countryside	6
Collaboration with high schools Important complementary activity in the field of projects at the Institute of Certified Education of the Mendel University in Brno. Part I	7
Programme of the development of Slovak countryside and its implications on the content of lessons when teaching professional subjects Part I	9
Role and position of innovations in regional development. Part I	11
Students – flower arrangers were gaining experience in Europe	12
Looking back at the last school year in Velká Chuchle	13
Looking for training across Europe New international study visits of veterinary students	14
Soil is the basis of the state and nation Periodic editorial from the Agricultural Chamber of the CR	15
International horse races of students	16
The way of Písek – a classroom in nature	17
Equestrian day in Tlustice	18
Unfarmed lands – a space for invasive plant species	18
110 years of horticultural education in Brno	19
The „Ruchadlo“ plough – an acknowledged symbol of the beginning of principal changes in soil cultivation	22
Tracking the development of technical education in the Czech Republic. Part I	22

110 LET ZAHRADNICKÉHO ŠKOLSTVÍ V BRNĚ str. 19

ŠTUDENTI – ARANŽÉRI ZÍSKAVALI SKÚSENOSTI V EURÓPE str. 12

JEZDECKÝ DEN V TLUSTICÍCH str. 18

Agroinštitút Nitra
štátny podnik

Časopis vydávají

Ústav zemědělské ekonomiky a informací, Mánesova 75, 120 56 Praha 2
Agroinštitút, Akademická 4, 949 01 Nitra

Adresy redakcí

ÚZEI, Mánesova 75, 120 56 Praha 2
tel.: 222 000 439, e-mail: krajickova.alena@uzei.cz
Redaktorka: Ing. Alena Krajíčková

Agoinštitút, Akademická 4, 949 01 Nitra
tel.: 037/7721802, 107, fax: 037/7721742, e-mail: horvathova@agroinstitut.sk
Redaktorka: Ing. Zuzana Horváthová

www.agronavigator.cz

Časopis vychází 10× ročně (září – červen), cena výtisku je 20 Kč, roční předplatné 200 Kč
Objednávky časopisu zajišťuje česká redakce a slovenská redakce na svých adresách
Sazba a tisk ÚZEI Praha

47816 ISSN 0044-3875 (Print), ISSN 1803-8271 (Online)

